

KIELI KESKUS TELUA

3/1994

Language Centre News

Kolumninvaltaajat	1
Kieli oppijan silmin Mika Lähteenmäki	3
AFinLA:n syyskokouksesta kaksimaalaisen silmin Jarmo Lainio	6
TESOL in Russia Felicity Kjisik	10
KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY	
Tvåspråkighet & lingvistisk medvetenhet Bilingualism and linguistic awareness	13
Praktische Textsortenlehre	15
TIEDOTUKSIA - INFORMATION	
Korkeakoulujen kielikeskus tiedottaa	19

KIELIKESKUSTELUA

Language Centre News

Julkaisija:

Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
PL 35
40351 Jyväskylä
Telefax 941-603 521

Vastaava

toimittaja:

Hannele Dufva
puh. 941-603 535
E-mail: dufva@finjyu.bitnet

Toimittajat:

Minna-Riitta Luukka
puh. 941-603 533
E-mail: luukka@finjyu.bitnet

Sabine Ylönen

tel. 941-603 534
E-mail: sabyl@jylk.jyu.fi,
sabyl@tukki.jyu.fi

Ilmoitukset:

Helena Valtanen
puh. 941-603 542
E-mail: valtanen@jyu.fi

Ilmestyy 10 kertaa vuodessa
Tilaushinnat 1994:
Vuosikerta 100 mk
Ulkomaat 150 mk

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 1000 mk
1/2 s. 500 mk
Materiaalin tulee olla toimittuksessa ilmestymiskuukautta edeltävän kuun 15. päivään mennessä.

KOLUMNINVALTAAJAT



Ilmassa on suuren tiedejuhlan tuntua. Ensimmäiset tiedeolympialaiset alkavat juuri: fanfaarit soivat, ja siellä marssii esiin piskuisen Suomen monihenkilöinen joukkue - miehet harmaassa teryleenissä ja tennissukissa, naiset tyylikkäässä vekkihame-puseroasussaan. Suomen lippua kantaa joukkueen grand old man Kaarlo Hajavuori. Yhteinen on askel ja voitontahtoinen mieli.

- No niin Akatemian Koiton edustaja Kerttu-Kaarina Vasaraniemi, osallistut diskursologian 20 minuutin matkalle, kuinka olet valmistautunut tähän koitokseen?

- Korkeanpaikanleirillä myö ollaan pyritty saamaan aikaan tuollaset UCLA:aa tai MIT:ia vastaavat olosuhteet ja kyl mie oon saant kertakaikkiaan niin mahtavaa psyykkistä valmennusta et ihan kertakaikkista tietotankkausta. Loppuvaihees on hiottu vähän tyyliä, lisätty pitoa vehkeisii ja yritetty saaha argumentteja vähä tiivimmiks. Miul on usein olt niissä vähä vuotoa, luistos ei oo koskaa olt vaikeuksii. Nyt sit täytyyp vaa keskittyä suoritukseen. En mie voi muuta sannoo kun että parhaani annan - ja terveisiä vaan tyttölöille kottiin.

- Joukkueen johtaja Tauno Anskanen, miten Suomen joukkueessa on varmistettu, ettei doping -ongelmia esiinny? - Meillä valvonta on ollut johdon taholta erittäin tarkkaa. Joukkueemme ei ole käyttänyt tekoälyä, ja voin vakuuttaa, ettei myöskään minkäänlaista aivovuotoa tule esiintymään. Suomi nousuun!

- Pääkaupungin Ponnistuksen Irmeli Isojärvi, millä mielellä? Keskeytit esitelmäsi Government and Binding -teorian suhteesta relevanssiteoriaan kymmenen minuutin jälkeen? Eikö sidonta pitänyt vai eikö juttu tuntunut relevantilta - mitä oikein tapahtui?

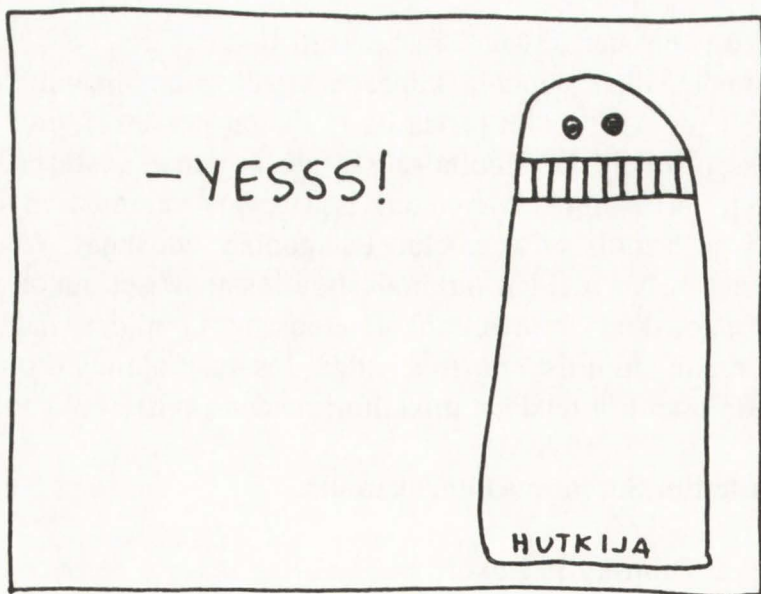
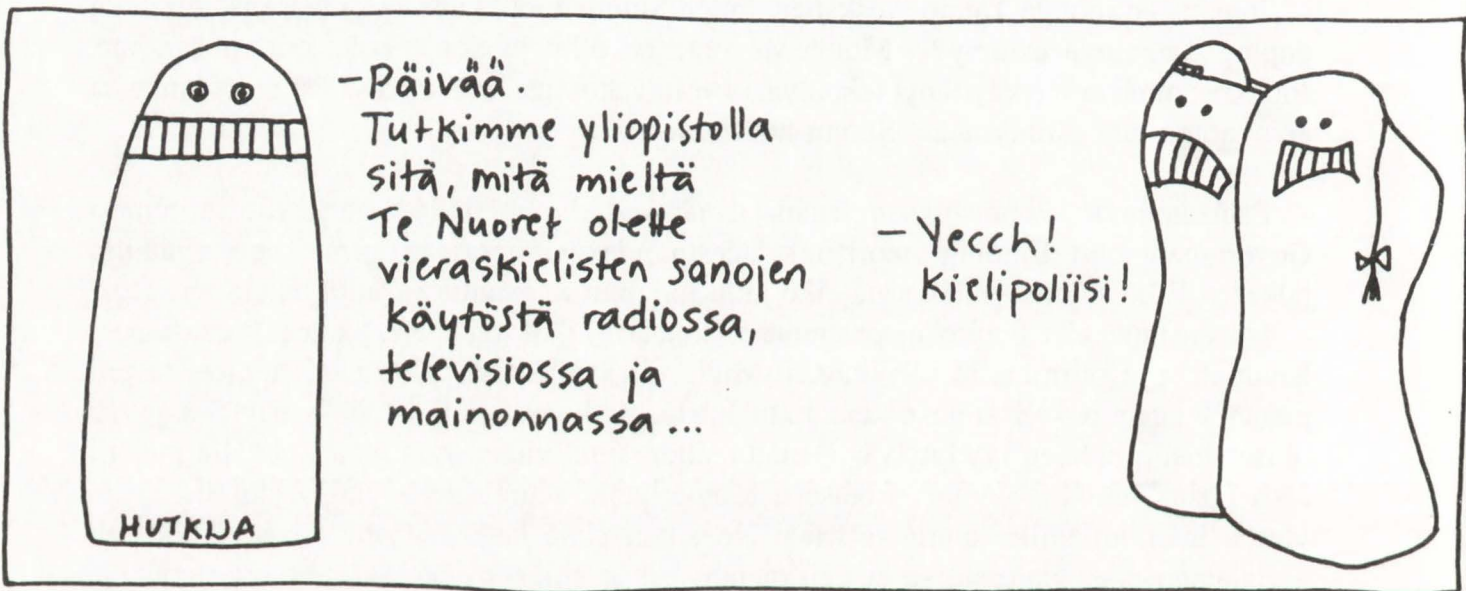
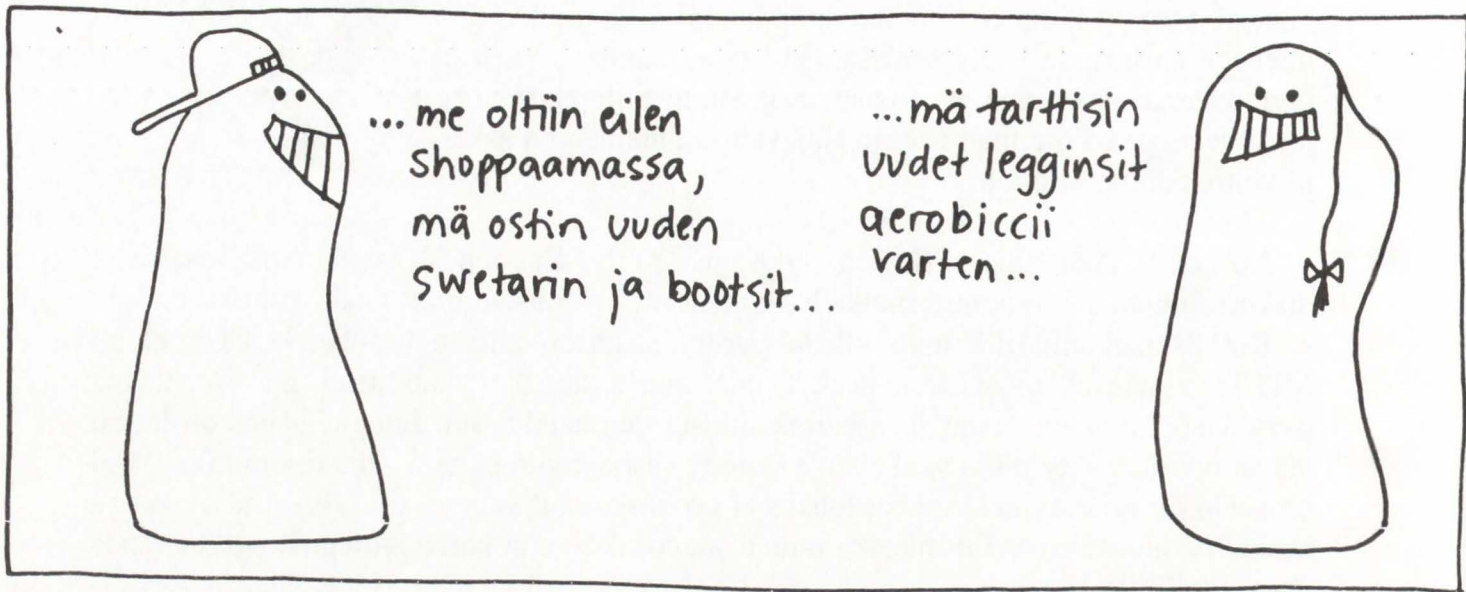
- No ensinnäkään huolto ei pelannut ollenkaan - järjestäjät eivät olleet monistaneet handouteja ja piirtoheitin oli vinossa. Mulla oli äänijänteet pahasti tulehtuneet ja piti pientä kuumetta - ei siinä oikein juttu luistanut. Ensimetreillä kaikki näytti sujuvan olosuhteisiin nähden tyydyttävästi, mutta sitten siinä viiden minuutin kohdalla paperit alko lipsua lattialle ja ihan ilmeisesti tuomaripelin seurauksena yleisö buuasi. Yritin viittoja huoltomiehille, mutta turhaan. No sitten siinä katkesi ajatus - ja vaikka oli norjalainen ihan vieressä, se ei kuiskannut. Eihän sitä sen jälkeen puhe maistanut, ja seuraavat esiintyjätkin rupesivat kiilaamaan kannoille. Pakko oli lopettaa.

Minulla on tässä haastateltavana joukkueen uutta verta. Kisojen ensikertalainen Provinssin Pyrinön Mikael Jauhola, kiipeät areenalle muutaman minuutin päästä, mitkä ovat mielialasi? Kuulin, että aiot pistää itsesi likoon ja väittää, että leksikaaliset aukot ovat psykologisesti todellisia? Tuolla salissa näen vanhan vastustajasi Ulko-Hebridien J.F.K. Pallidayn ja siellä aivan eturivissä ovat valmiina hyökkäykseen myös teräväsanaisiksi ja kriittisiksi tunnetut Patagonian edustajat Wherber ja Spillson. Riittävätkö eväät? - No meidän tutkimuksissa leksikaaliset aukot on nyt paikannettu vasemman aivopuoliskon frontaalilohkon etuosaan ja niiden halkaisija on pystytty mittaamaan, niin että empiriistä näyttöä riittää. Jos vaan ajoitus osuu paikalleen ja saan tarpeeksi nostetta alle niin tehdään mikkihiirimaiden pojista talkkunaa...

Ja näin taas nostettiin Suomi maailmankartalle.

Perässä hiihtelivät Dumsky ja Lukoff

ON HUTKIMUKSEN AIKA



Kieli oppijan silmin

Mika Lähteenmäki
Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto

Johdannoksi

Korkeakoulujen kielikeskuksessa syksyllä 1993 käynnistyneen "Tietoisuus ja tiedostuminen kielenoppimisessa ja -opetuksessa" projektin tarkoituksena on ensinnäkin selvittää itse tietoisuuden käsitettä sekä pohtia kielen ja tietoisuuden suhdetta yleisellä tasolla. Spesifimpänä tutkimuskysymyksenä on tiedostettujen ja tietoisien tekijöiden vaikutus kielen oppimiseen. Tähän liittyen on syksyn aikana suoritettu pilottitutkimuksessa kartoitettu jokamiehen tietoa ja käsityksiä vieraan kielen oppimisesta ja opettamisesta.

Tutkimusaineisto koostui haastatteluista sekä opiskelijoiden kirjoitelmista. Syksyllä 1993 nauhoitetuissa haastatteluissa kyseltiin Jyväskylän yliopiston kielikeskuksen opiskelijoilta heidän käsityksiään vieraan kielen oppimisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Kirjoitelmissaan opiskelijat taas kertoivat senhetkisistä kielenoppimiskäsityksistään eli siitä, miten heidän mukaansa toinen tai vieras kieli opitaan sekä niistä vaikeuksista, joita he olivat kohdanneet vierasta kieltä opiskellessaan.

Aineistoa on alustavasti analysoitu kahdella eri tasolla. Ensiksikin aineistoa on tarkasteltu vastaajien ilmaisemien käsitysten tasolla. Tällä tavalla on pyritty selvittämään millaisia kieleen ja kielenoppimiseen liittyviä käsityksiä tai käsitejärjestelmiä vastaajilla on. Toiseksi on analysoitu sitä kieltä, jota vastaajat ovat käyttäneet kertoessaan käsityksistään. On siis pyritty selvittämään millaisia ilmauksia ja metaforia käytetään silloin kun puhutaan kielestä ja sen oppimisesta. Seuraavassa kerron lyhyesti pilottitutkimuksen tuloksista.

Mitä kieli on?

Aineistosta etsittiin myös informanttien esittämiä ajatuksia kielestä yleensä, sillä perusnäkömyksen kielen luonteesta katsotaan vaikuttavan myös käsitykseen vieraiden kielten oppimisesta. Kielen olemusta koskevia kommentteja esiintyi kuitenkin varsin vähän. Vaikuttaa siis siltä, että kielen hahmottaminen abstraktina - eikä jonain konkreettisenä luonnollisena kielenä - on melko vaikea tehtävä. Yleisimmin kieltä luonnehdittiin sen tehtävän eli funktion kautta. Kirjoituksissa korostettiin kielen välinemerkitystä. Kieli kuvattiin *kommunikaation välineeksi*¹, jolla *luodaan kontakteja muihin*. Kieli nähtiin siis *työkaluna* jokapäiväisessä elämässä. Joissain vastauksissa mainittiin myös kielen yhteys ajatteluun. Kielen avulla *yksilö hahmottaa ulkoista todellisuutta ja sisäisiä kokemuksia sekä oppii käsitejärjestelmän. Äidinkieli toimii ajattelun välineenä*. Ajattelu nähdään tavalla tai toisella kielestä riippuvana ja uuden kielen oppimisen oletetaan *muuttavan ajattelua*.

Mistä kielet on tehty?

Kielen "koostumuksesta" puhuttaessa on syytä erottaa toisistaan äidinkieltä ja vieraita kieliä koskevat näkemykset. Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että äidinkieli nähdään jonkinlaisena yhtenäisenä kokonaisuutena, jota ei juurikaan yritetä analysoida osiin. Äidinkielen ajatellaan mahdollistavan ajatusten vivahderikkaan ilmaisun, sillä *äidinkieli ei ole rajoittunut* kuten vieras kieli. Äidinkieli on ajattelun ja tietoisuuden kieli, joka on perustana muulle kielenoppimiselle.

¹ Kursivoitu aines on peräisin aineistosta.

Vierasta kieltä koskevat näkemykset heijastavat selvästi kielitieteessä ja sitä kautta opetuksessa vallitsevaa komponentiaalista kielikäsitystä. Jokamiehen käsityksen mukaan vieras kieli koostuu kieliopista ja sanastosta. Kielioppia pidetään opittuna (*tan-kattuna, päntätynä, päähän taottuna*) säännöistä ja rakenteista koostuvana järjestelmänä, joka on kielitaidon *pohja* tai *perusta*. Kielitaito ei kuitenkaan pelkästään koostu sanastosta, säännöistä ja rakenteista, vaan *kielen käyttäminen elävässä tilanteessa on enemmän kuin kielioppi ja sanasto yhdessä*. Kielitaidon olennaisena osana pidetään siis kykyä käyttää kieltä aidoissa tilanteissa näiden tilanteiden vaatimalla tavalla.

Miten vierasta kieltä opitaan?

Kielenoppimisen ei katsottu paljonkaan eroavan muusta oppimisesta. Oppimiselle ja opettamiselle yleisenä nyrkkisääntönä mainittiin *helposta vaikeaan, tutusta tuntemattomaan*. Oppimisen siis katsottiin etenevän vaiheittain. Ensiksi kieli voi olla arkiaskareista selviytymiseen tähtäävää *pölkkykieltä*, jossa vieraskielisiä sanoja pistetään peräkkäin. *Ensiksi opitaan ilmaisemaan ajatussisällöt*, ja vasta *myöhemmin* kyetään oppimaan kieleen liittyvät *tunnevivahteet*. Oppimista pidettiin myös yksilöllisenä prosessina eli asiat, jotka ovat toisille vaikeita voivat olla toisille helppoja. Esimerkiksi kielioppi saattoi olla yhdelle vaikeaa ja vastenmielistä kun taas toinen koki sen helppona ja mielenkiintoisena. Varsin yleinen oli se käsitys, ettei kaikilla ihmisillä ole yhtä hyvää *kielipäätä*.

Valtaosa koehenkilöistä piti vieraan kielen oppimista tietoisena prosessina, jossa *oman äidinkielen hallinta on ensisijaisen tärkeää*. Merkittävä tekijänä oppimisen kannalta pidettiin myös oppijan ikää: lapsi voi oppia toisen kielen äidinkielenomaisesti, kun taas aikuisen oletettiin oppivan tietoisesti. Uuden kielen oppimiseen ajateltiin vaikuttavan myös sen, missä määrin uusi kieli eroaa oppijan äidinkielestä. Esimerkiksi äidinkielestä puuttuvia vieraan kielen kielioppikategorioita pidettiin vaikeina. Suomalaisen olisi

helpompi oppia esimerkiksi viroa kuin kiinaa. Kielten väliset erot vaikeuttavat myös opeteltavien kielten käyttöä.

Äidinkieli nähtiin siis kielenoppimisen pohjana. Kun tietää sanan tai käsitteen äidinkielellä, *on helpompi opetella vieraan kielen koodi jo tutulle asialle*. On siis tärkeää vieraan kielen oppimisen kannalta, että *oman äidinkielen perusrakenteet ovat hallinnassa*. Myös kielen käyttötapahtumassa äidinkieltä pidettiin lähteenä ajatuksille, jotka sitten käännetään vieraalle kielelle. Tämäntyyppiset käsitykset heijastavat selvästi kooditeoreettista näkemystä vieraasta kielestä. Kieltä pidetään koodina, jonka avulla ajatukset voidaan mekaanisesti muuntaa kielelliseen muotoon ja antaa niille ilmiäsu, jonka toiset ihmiset ymmärtävät. Toisaalta vieraan kielen opiskelun tavoitteena nähtiin se, että oppija *oppisi ajattelemaan vieraalla kielellä, ettei tulisi käännettyä koko ajan*. Kun äidinkielen pohjalta lähtevä oppiminen edistyy, niin *kieli muovautuu ja muokkautuu ja rakenteet automaattistuvat siten, että "korva" alkaa sanoa mikä on oikein*. Oppimista pidettiin siis dynaamisena prosessina. Alkuvaiheessa vieraan kielen käyttöä pidetään kääntämisenä äidinkielestä vieraaseen kieleen. Kun vieras kieli on oppimisen myötä jo *sisäistetty* tai *hallinnassa* myös ajattelu vieraalla kielellä tulee mahdolliseksi.

Ollin oppivuodet

Tavassa, jolla informantit kuvasivat vieraan kielen oppimisprosessia, voitiin erottaa opetuskeskeinen ja oppimiskeskeinen näkökulma. Opetuskeskeisessä näkökulmassa huomio kiinnitettiin muodolliseen opetukseen sekä opettajan roolin. Usein informantit esittivät ajatuksia siitä, millaista (ihanteellinen) opetus on tai sen tulisi olla. Oppimiskeskeisessä näkökulmassa korostuivat taas informanttien omat oppimiskokemukset eli näkemykset siitä, mitä oppiminen ja opettaminen ovat merkinneet henkilöille itselleen.

Aineistosta kävi selvästi ilmi se seikka, että informanttien käsitykset kielenoppimisesta ja

-opetuksesta sekä opettamiseen liittyvät odotukset olivat usein ristiriidassa heidän omien oppimiskokemustensa kanssa. Kielenoppimiselle ja sen opettamisen onnistumiselle pidettiin välttämättömänä oppijan motivaatiota. Itse opetuksessa pitäisi informanttien mukaan korostaa vuorovaikutusta, sillä *keskustelu on oppimisen pohja*. Kielioppia ei tulisi opettaa enempää kuin puhumisen kannalta on aivan välttämätöntä. Lisäksi kielioppia ei saisi opettaa erillisenä systeeminä, vaan opetettavat asiat tulisi sitoa niiden käyttötarkoituksiin. Opetus pitäisi mukauttaa oppijoiden tarpeisiin niin, että jokainen saisi sellaisen kielitaidon kuin tarvitsee. Yleisimmät määreet, joilla hyvää opetusta kuvailtiin olivat *kommunikatiivinen, vuorovaikutukseen liittyvä, käytännön läheinen, puhepainotteinen*.

Informanttien omat kokemukset kielenoppimisesta ja -opetuksesta erosivat siis melko lailla siitä, mitä he pitivät hyvänä ja tehokkaana kielenoppimisena ja -opettamisena. Kirjoitelmista kävi selvästi ilmi, että koulussa saatu opetus oli koettu kielioppipainotteiseksi. Virheiden kitkemiseen keskittynyt kielenopetus saatettiin jopa kokea esteenä vieraan kielen käytölle. Kielenopetuksen kahlitsevaa vaikutusta kuvasivat osuvasti mm. seuraavat ilmaukset:

- * On vaatinut työtä voittoa se kouluaikainen pelko:
TEIT VIRHEEN.
- * Opetus erittäin tehokkaasti esti oppimani kielen käytön: edelleenkin tarkkailen niin vahvasti virheitäni ja mahdollisia virheitä, että tarvitsen sopivan humalan saadakseni vieraskielistä puhetta ulos suustani ja silloinkin on oltava tarkkana: jossakin vaiheessa humalaa alan aina änkyttää.
- * Kieliopin kyllä hallitsen, mutta sepä lieneekin juuri se, mikä estää minua avaamasta suutani.
- * Punakynän jäljet ovat siis hyvin muistissa.

Informanttien tyytymättömyys kouluaikaiseen kielen opetukseen ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, etteikö kielenopetusta heidän mielestään tarvittaisi. Oppimisen nähtiin

pääasiassa tapahtuvan opetuksen kautta, vaikkakin myös koulun ulkopuolisten kanavien kuten radion, TV:n ja ulkomaanmatkojen merkitystä oppimiselle pidettiin tärkeänä. Sen sijaan opetuksen sisältöön ja laatuun haluttiin muutoksia. Erittäin osuva on erään informantin toteamus, jonka mukaan *kielioppi on opettajan syytä pitää mukana koko ajan - mutta kielioppina vain omassa tietoisuudessaan*. Kielen opetuksen mottona pidettiin siis seuraavaa: *Mitä virheistä, jos asiat järjestyvät*.

Lopuksi

Alustavan tutkimuksen tulokset ovat sekä auttaneet täsmentämään tutkimushypoteeseja että herättäneet uusia kysymyksiä. Oppijoiden oppimiskokemusten ja oppimiseen liittyvien odotusten välinen ristiriita sai miettimään, opettajan ja oppijan näkökulmien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Muun muassa näitä seikkoja on tarkoitus pohtia jatkossa.

Tämän KKKK:n projektin vastaava tutkija on FT Hannele Dufva. Projektissa työskentelee myös siviilipalvelusmies FM Mika Lähteenmäki. Aiheesta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä em. henkilöihin.

Osoite: Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
PL 35
40351 Jyväskylä

E-mail: DUFVA@FINJYU.BITNET
MIKRL@JYU.FI

AFinLA:n SYYSKOKOUKSESTA KAKSIMAALAISEN SILMIN¹

Jarmo Lainio

Suomen kielen laitos, Tukholman yliopisto

Marraskuun 12.- 13. järjestettiin Helsingissä Kari Sajavaaran sanoin "19. tai 20." AFinLA:n syyskokous. Tällä kertaa tämä tapahtui yhteistyönä Äidinkielen Opettajain Liiton kanssa. Keskustelujen yhtenä aiheena olikin kouluun liittyvät kysymykset, mm. puheen ja keskustelutaidon opettamiseen kohdistuvat ongelmat. Tapaamispaikka oli Helsingin yliopiston Castrenianumin Pieni Juhlasali. Toista sataa kiinnostunutta osallistujaa kuunteli n. 25 esitelmää. Osa esitelmistä oli kaikille yhteisiä, osa pidettiin rinnan eri sektioissa.

Vaikka esitelmiä suomalaisen puheen kulttuurista kuunneltiin tarkasti, siitä myös keskusteltiin vilkkaasti aika ajoin. Kaikki keskustelut eivät kuitenkaan olleet onnistuneita (tästä vielä myöhemmin), mutta kokonaisuus oli hyvin miellyttävä. Esitelmät koskivat monia alueita, mm. suomalaista ja virolaista slangia, suomalaisen keskustelun analyysia, erilaisia keskustelutyylejä verrattuna toisiinsa, suomea toisena kielenä puhuvien puhekulttuureja, lasten leikit puhekulttuurina, sähköpostikeskustelua, tekstien yhteenvetoja, ironiaa, miksi opiskelijat eivät puhu seminaareissa, psykologivistisiä näkökulmia keskusteluun, jne., jne. Seuraavassa katsauksessa käsittelen joitakin minua erityisesti kiinnostavia esitelmiä.

Slangin sanat

Sekä Heikki Paunonen, Tampere, että Mai Loog, Tallinna, näyttivät mitä merkityskenttiä nuorten slangin ilmaisut tavallisimmin kattavat, Helsingin nuorten suomessa ja Tallinnan nuorten virossa. Poikien ja tyttöjen aihepiirit olivat pitkälti samoja Helsin-

gissä ja Tallinnassa, vaikka poikien ja tyttöjen välisiä eroja löytyi molemmista tutkituista ryhmistä. Paunosen aineisto koostuu kyselyistä, jotka opettajat ovat jakaneet oppilaille, Loogin taas perustuu enimmäkseen hänen tekemiinsä haastatteluihin. Aina-kin Loogin tapauksessa aineiston keräilytapa saattaa vaikuttaa epätasaisesti tuloksiin, sillä nähtävästi on eroja siinä, mitä teini-ikäiset pojat voivat sanoa nuorelle naiselle, verrattuna siihen, mitä samanikäiset tytöt ottavat puheeksi tällaisessa tapaamisessa. Tuloksista päätellen pojat eivät silti nähtävästi liioin vältelleet arkoja (aikuisten mielestä) puheenaiheita, esim. tyttöjen erilaisia nimityksiä. Molemmille tutkimuksille oli yhteistä, että sekä pojat että tytöt käyttävät slangilmauksia, lieviä eufemismeja ja rajuja haukkumasanoja. Kuuntelijoille saattoi jäädä sanaesimerkkien – vaikkakin harkitusta – valikoimasta vaikutelma, että onpa nykynuorten maailma kielteistä, köyhää ja rivoa. Minulle tästä syntyi ajatus, ettei taida olla mitään eroa läntisen nyky-yhteiskunnan ja minkään nk. alkuperäiskansan nuorten rituaaleissa siinä mielessä, että miehistyminen ja naiseksi kasvaminen on vieläkin selvästi havaittavissa käyttäytymisessä, vaikkapa tällaisena sanojen aihepiirien ilmentymänä. Lisäksi, nämä tulokset eivät ole edes kansainvälisesti poikkeuksellisia. Samat aihepiirit ovat jatkuvasti olleet esillä slangin ja kaupunkipuhekielten erillisissä sanastoissa. Esim. Jespersenin (1946) yhteenveto Euroopan suurkaupunkien tämän vuosisadan alun puhekielistä (Pariisi, Lontoo, Kööpenhamina, Berliini jne.) kattaa täsmälleen samat aiheet. Pojat puhuvat ja keksivät kiertoilmauksia esim. tytöille, alkoholille, tyhmä-sanalle ja sukupuolielimille. Tytöt taas keksivät vastaavasti mm. pojista,

¹ Termin *kaksimaalainen*, siis henkilö joka tuntee kuuluvansa kahteen maahan, keksi Skutnabb-Kangas (1987) nuoria ruotsinsuomalaisia koskevassa tutkimuksessa mukana oleva informantti, analogisesti 'kaksikielisen' rinnalle.

perheen jäsenistä ja tyhmä-sanalle vastineita. Tässä mielessä Helsinki ja Tallinna ovat kulttuurimetropoleja siinä, missä edellä mainitutkin.

Opiskelijat puhumassa

Anna Mauranen, joka äskettäin väitteli eri maiden tieteellisten tekstien rakenteista,² esitteli tuloksia jatkotutkimuksestaan, jossa yritetään vastata kysymykseen, miksi suomalaiset opiskelijat eivät puhu seminaareissa. Esitän seuraavassa joitain ymmärtämiäni tyypillisiä opiskelijoiden vastauksia tähän ydinkysymykseen. Paikoitellen oli kuitenkin vaikeata seurata hänen esitelmäänsä, mikä ehkä eteni hieman liian nopeasti. Mauranen on vertaillut suomalaisia ja englantilaisia opiskelijoita, ensin mainittuja sekä englanniksi että suomeksi. Ennakkoluuloja (minun ja kuulemma muidenkin) suomalaisista puhujista ei todistettu, vaikka suomalaiset harvemmin tuntuvat puuttuvan keskusteluun. Kielitaitoa ei esim. annettu ensimmäiseksi syyksi siihen, miksi suomalaiset eivät osallistuneet englanninkieliseen keskusteluun. Sekä englantilaiset että suomalaiset opiskelijat olivat sitä mieltä, että puhujan persoonallisuus voi vaikuttaa siihen, kuinka usein hän puuttuu keskusteluun. Tämän tyyppiseen defaitistiseen asenteeseen voidaan viitata kun puolustetaan keskustelusta syrjään jäämistä. Muut syyt tähän olivat yhtä kiinnostavia kuin ennakkoluulot. Mauranen esitti mm. sellaisia opiskelijoiden käsityksiä, että suomalaiset opiskelijat tule harvemmin mukaan keskusteluun silloin kun heillä ei ole täysin pätevää syytä siihen, kun taas englantilaiset saattoivat tulla mukaan keskustelun vuoksi, siis itse diskurssin kehittämisen hyväksi. Tätä katsottiin sekä englantilaisten että suomalaisten kesken tyypillisemmäksi englantilaiselle keskustelulle

kuin suomalaiselle. Englantilaiset esittivät lisäksi esitelmöijästä eroavia mielipiteitä ja keskeyttivät puhujaa suomalaisia useammin. Suomalaiset katsoivat keskeyttämisen epäkohteliaaksi. Suomalaiset opiskelijat olivat usein sitä mieltä, että seminaari on tenttimistilanne, minkä vuoksi sopii pysyä hiljaisena ellei ole mitään terävää sanottavaa. Englantilaisia kurseja ja seminaareja ei käsitetty tenteiksi. Kurssit ja seminaarit luovat siellä kokonaisuuden, verkoston tahtumia joita yhdistää yhteiset piirteet. Suomalaiset seminaarit koettiin usein kurssin tentiksi ja lopuksi, ei välttämättä yhteydessä seuraavaan tai edeltävään kurssiin. Suomalaisilla opiskelijoilla esiintyi myös perustelu taustalla pysymiselle, mitä ei esiintynyt englantilaisilla: "Eihän siihen voi osallistua koska seminaarikeskustelu Suomessa on tyhmää".

Suomalaisetko surkeita?

Juuri tässä vaiheessa rupesin miettimään, miksi suomalaiset — vaikkakin syystä, sillä muuttamisen varaa on — aina tuovat esille omaa käyttäytymistapaa toisten tapoja kehonpana, kun se ensisijaisesti on vain erilaista. Mitä siinä voitettaisiin, että kaikista tulee angloamerikkalaisia keskustelijoita? Ruotsissa asuvana saa usein kokea, että koska jokin ryhmä on erilainen, sen pitäisi tulla samanlaisemmaksi - eli ruotsalaisemmaksi. Tämä, kuten suomalaisten tapa kansainvälisessä keskustelussa, lähtee siitä, että vähemmistökulttuuri, oli se sitten ruotsin-suomalainen tai jokin muu Ruotsissa, tai suomalainen tai jokin muu pohjoismaalainen Euroopassa, on huonompaa verrattuna johonkin valta-asemassa olevaan kategoriaan. Mitään objektiivista syytä siihen ei löydy, että esim. puhuja joka pitää pitempiä tauko-

² Lyhyesti Maurasen tulokset voisi ehkä koota siten, että angloamerikkalaisissa teksteissä paljastetaan murhaaja jo ensimmäisessä kappaleessa, ja siihen päätelmään etsitään tukea läpi koko tekstin. Suomalaisessa tekstissä paljastetaan murhaaja viimeisessä kappaleessa, jos silloinkaan. Lukija saa itse etsiä todisteet siihen sen lisäksi.

ja on huonompi kuin se, joka puhuu³ tii-
viimmin. Kansainvälisen kanssakäymisen
tulisi olla monipuolista lähestymistä, ei
ainoastaan sitä, että kaikista tehdään pin-
nallisia WASPeja (White Anglo-Saxon
Protestant). Yksi selitys sille, miksi ajattelin
näin paljastui siitä esitelmästä, minkä Liisa
Salo-Lee, Jyväskylä, piti. Edustan ilmeisesti
suomalaisen puhekulttuurin kuvausparadig-
man keskeistä kehitystä. Ainakin yhden
mallin mukaan.

Salo-Lee esitti ytimekkään historiikin siitä,
miten tavat tarkkailla suomalaista puhekult-
tuuria ja kommunikaatiota ovat muuttuneet
e.k. 1980-luvulla. Oli mahdollista seurata
eräänlaista evoluution kaltaista kehitymis-
tendenssiä. Yksi malli esitti tämän kehityk-
sen suurin piirtein näin, asteittaisena muu-
toksena:

- etnosentrinen lähestymistapa - jota seu-
rasivat havainnot,
- ymmärtäminen - jota seurasi hyväksymi-
nen ja jolle annettiin arvoa,
- evaluointi/arvostelu - jota seurasi harkittu
mukautuminen, joka vuorostaan myöhem-
min johti muiden mallien etsimiseen ja
lähentymiseen (assimilaatio - akkulturaa-
tio - integraatio jne).

Myös Salo-Leen esitelmä edusti pikapuheen
keskustelumallia, joten oli paikoin vaikeata
pysyä mukana sen kaikissa käänteissä.

Stereotyyppinen hiljainen suomalainen ei
täten olekaan enää se tyypillinen edustaja,
ainakaan näiden viimeisten kuvaus-
menetelmien valossa. Suomalaisen tuppisuun
jälkeläiseksi on tullut puheliaampi ja avoi-
mempi keskustelija. Salo-Leen esitelmä
tuntui muuten olevan suosituin näistä ple-
naarin kaltaisista esitelmistä.

Ruotsin malliin

Melkein sen vastakohtaksi kehittyi valitetta-
vasti tukholmalaisen etnologin Kati Laine-
Sveibyn esitelmä, joka koski ruotsalaisten
sosiaalisia rituaaleja. Vaikka Laine-Sveiby
on muualla helppotajuisesti kuvannut suo-
malalaisten liikemiesten diskurssiongelmia
Ruotsissa ja joitakin ruotsalaisten ja suoma-
laisten kulttuuri- ja kommunikointieroja,
hänen esitelmänsä ei muodostanut kattavaa
tai yleisesti hyväksyttävää kuvaa ruotsalai-
sista. Hänen esimerkkinsä siitä, miten ruot-
salainen päivällisrituaali etenee, kuka pitää
puheet kenelle ja missä kädessä pidetään
maljaa, tuntui melkein pilapiirrokselta. Osit-
tain tämä varmaan johtui siitä, että Laine-
Sveibyn esitelmä seurasi välittömästi Salo-
Leen jälkeen, joka vakuuttavasti oli kuvan-
nut miten erilaiset yleistyksiset ovat pelkistet-
tyjä ja vaativat täsmennystä ja teoreettista
kypsentyä. Toisaalta, vaikutus syntyi
ehkä myös siitä, että monella oli henkilö-
kohtaisia kokemuksia siitä, miten esim.
Suomesta löytyy saman kaltaisia piirejä,
joissa tällaiset rituaalit ovat päteviä ja erit-
tään tärkeitä. Toisilla taas oli kokemuksia
pitkän ajan asumisesta Ruotsissa, joutumatta
kertaakaan tällaiseen tilanteeseen, jossa
mainittujen rituaalien tuntemus olisi ollut se
tärkein kommunikatiivinen tieto. Väite, että
nämä rituaalit olisivat ei ainoastaan tunnet-
tuja, vaan myös kaikilla ruotsalaisilla sisäis-
tetyjä normeja tuntui myös epäaidolta —
sosioekonominen tausta ja erääseen sosi-
aaliseen kerrostumaan kuulumisen ja sen
vaikutus tällaisen normiston tuntemiseen
olivat monelle kuulijalle ilmeisiä kuvauk-
sesta pois jääneitä tekijöitä, sekä Suomen
että Ruotsin puolella asuville.

³ Suomalaisten hiljaisuudesta ja puhetavoista on kirjoitettu pitkään. Tällaisen 'small talkin' yms. sosiaalisen kanssakäymisen taidosta sanoi jo C.A. Gottlund (1984 [1931]), ettei suomalaiset ole tottuneet "slarfprat"-keskusteluun (eli 'tyhjän lössötykseen'), kun hän joutui puheliaan hevostmiehen kyytiin Taalainmaalla. Ohimennen voisi myös mainita, että Kari Sajavaara ja Jaakko Lehtonen ovat kirjoitelleet jatkoa sille ensimmäiselle kuvaukselle hiljaisesta suomalaisesta. Tämän uuden kuvauksen nimeksi tulisi "The Silent Finn Revisited".

Aineistot: edustavia vai mukavasti saatavia?

Tässä kuten muissakin esitelmissä pilkahti minusta esille materiaalin edustavuuden ongelma. Tämä on minusta keskusteluanalyysin tärkeimpiä ja ajankohtaisimpia metodisia ongelmia. Ketä tutkitaan ja kuinka pitkälle voidaan tuloksia yleistää? Vai halutaanko niitä yleistää? Tämä nostettiin esille esim. Liisa Tiittulan esitelmässä, vaikka hänkin tavallaan konkreettisesti realisoi sitä samaa ongelmaa. Ongelman ytimenä on se, että useimmiten on valittu tutkittaviksi nk. 'convenience sample', eli helposti tutkimukseen mukaan saatavia informanteja. Toinen tapa ilmaista tämän suomalaisittain olisi ehkä: 'kaiva siitä missä seisot'. Yksinkertaisempi ja halvempi työtapana tämä saattaa olla, mutta tieteellisesti motivoitua lähestymistapaa tämä ei aina edusta ja ensimmäisten keskusteluanalyysin kokeiluvuosien jälkeen kannattaisi pohtia kenttämetodeja perusteellisemmin. Sama ongelma esiintyi äskettäin Ruotsissa jokavuotisen nk. OFTI-kokouksen puheenvuoroissa (Områdesgruppen för forskning om tal och interaktion) Upsalassa: Kun Ruotsissa ei saada mukaan miehiä keskusteluanalyysiin, heitä yritetään saada heitä mukaan vaikkapa tarjoamalla olutta tai vielä väkevämpää halukkaille. Kun nyt informanttien valinta oli aiemmin jo suhteellisen yksipuolisesti miespuolista, tällainen menettelytapa ei ainakaan edistä mahdollisuuksia yleistää tutkimustuloksia. Lisäksi tämä saattaa kärjistää stereotyyppioita miehistä jos he näissä analyysissä enimmäkseen esiintyvät eräänlaisissa juhlatilaisuuksissa.

Ei siis ole sattuma, että suomalaisen puhe-kulttuurin tyypillisiksi edustajiksi ovat tulleet joko keski-ikäiset miehet vauhdissa (tavalla tai toisella) ja nuoret naispuoliset opiskelijat eri rooleissa. Jokaisesta kansallisesta kulttuurista — mikäli niitä on olemassa, muuten kuin karkeana yleiskuvauksena — löytyy helposti erilaisia alaryhmiä, joista on vaikeata päätellä mikä niistä on edustavampi kuin muut. Juuri siksi kannattaisi selvittää eri alaryhmien tapoja tarkemmin. Johtuuko esim. kansainvälinen kuva

suomalaisista osittain siitä, että on kuvattu määrättyssä iässä olevia suomalaisia miehiä, usein lisäksi vieraita kieliä käyttäessään?

On kuitenkin toivoa, koska tähänkin kritiikkiini löytyy nyt jo vastatulta. Helsingin tämänkertaisista esitelmöijistä mm. Pirkko Nuolijärvi on selvästi oivaltanut tämän metodisen ongelman. Esitelmässään hän varoittikin liiallisista yleistämisyrityksistä, ennen kuin muita tilanteita ja informanttityyppejä on tutkittu edellä mainittujen lisäksi. Nuolijärven tausta variaatiolingvistinä on nähtävästi tässä ollut eduksi. Sekä hänen puhetutkimuksen yleisesityksessään että lyhyessä televisiokeskustelun kuvauksessaan tämä tietämys oli välittömästi mukana. Keskusteluanalyysi tarvitseekin erilaisia aineistoja, jotta vähitellen voisi syntyä yleistettävä ja pätevä kuva siitä kirjosta, mikä sisältyy myös suomalaiseen puhekulttuuriin. Ainakin suomalainen miespuolinen tuppisuu saisi rauhassa toistaiseksi jatkaa miettimistään tuvan nurkassa.

Yksi asia juolahti mieleen vielä tämän yhteydessä. Samoin kuin Ruotsissa joutuvat nyt suomalaiset pohtimaan sitä, mitä se suomalaisuus on, kaikkien stereotyyppisten kuvien lisäksi. Vaikka kaikki ei olisikaan samaa kuin jossain tuolla mantereella, kaikesta omalaatuisesta ei heti kannata luopua. Ei tukholmalaisestakaan italialaista tule, vaikka kuinka kulkisi kävelykengät jalassa keskellä talvea.

Muista esitelmistä haluan vain ohimennen mainita Hilka Stotesburyn, siitä miten tehdään yhteenvetoja taitavasti. Siitä en kuitenkaan tee mitään yhteenvetoa, koska hän voisi — syystäkin — päätellä, etten olisi täysin pätevä tällaiseen tieteelliseen yhteenvetoon.

Soveltavan kielitieteen dialogi jatkuu

Tämän vuoden esitelmät julkaistaan, kuten aiemminkin, AFinLA:n vuosikirjana, nähtävästi yhteistyönä ÄOL:n kanssa. Voitte siitä myöhemmin lukea täydellisemmät ja tästä minun subjektiivisesta kuvauksestani var-

maan hieman poikkeavat kirjoitukset. AFinLA-päivien aikana keskusteltiin myös siitä, mikä on onnistunut keskustelu. Sellaista, mistä kaikki ovat samaa mieltä, ehkä ei löydy, mutta minusta sellainenkin keskustelu, missä osallistujat saavat mahdollisuuden tuoda julki omia ajatuksiaan, joita kuunnellaan harkitusti, on onnistunut. AFinLA:n päivillä monet tulivat mukaan keskusteluun. Ehkä onnellisin tältä kannalta oli äskettäin väitellyt Kaarlo Voionmaa, Göteborg...

Lopuksi voidaan — viitaten Kari Sajavaaran erääseen puheenvuoroon — todeta, että Helsingin yliopiston Pieni Juhlasali on luultavasti rakennettu menneen ajan kunniallisille ja/tai unisille monologeille, eikä niinkään paljon kiinnostusta herättäville dialogeille. Juhlasalin akustiikasta huolimatta, suomalaisella keskustelulla ja sen analyysillä on kaikesta päätellen mahdollisuuksia ja syitä tulevaisuudessakin vaatia itselleen puheenvuoroa.

Lähteet:

- Gottlund, Carl Axel 1984 [1931]. *Dagbok öfver dess Resor på Finnskogarne 1817*. Falun: Dalarnas Museum & Finska Litteratursällskapet i Helsingfors.
- Jespersen, Otto 1946 [1925]. *Mankind, Nation and Individual — From a Linguistic Point of View*. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Skutnabb-Kangas, Tove 1987. Are the Finns in Sweden an Ethnic Minority – Finnish Parents Talk about Finland and Sweden. (Research Project The Education of the Finnish Minority in Sweden, Working Paper 1.) Institute VI. Roskilde University Centre.

TESOL IN RUSSIA

**The First International Conference of Teachers of English to Speakers of Other Languages in the Moscow Association of Applied Linguistics
Moscow State University, Moscow, Russia, 1.-4.12.1993**

**Felicity Kjisik
Helsinki University Language Centre**

On a freezing day in December, over 400 people made their way to the imposing buildings of Moscow State University for the opening of the first conference held by TESOL in MAAL, a new affiliate of TESOL. Participants had travelled, with varying degrees of difficulty, from all corners of the former Soviet Union as well as from equally remote places such as Hawaii, California and South Africa. Somewhat surprisingly, considering the relatively short

distance, there were only three representatives from Scandinavia, and all of these from Finland - Anu Virkkunen, Jinny Nikkilä and Felicity Kjisik from Helsinki University Language Centre. The conference organisers, led by Natalia Bochorishvili, had been surprised by the unexpectedly large number of participants but did a marvellous job in running such a conference in the face of extreme difficulties. The overwhelming friendliness and

enthusiasm of the participants made it easy to forget the difficult working and organisational conditions.

Anu Virkkunen had actually only flown in for the pre-conference session in order to give a 3-hour workshop entitled "Language Testing in a Nutshell". Because there were about 100 participants, she lectured, instead, on the history of language testing, different kinds of tests, how to devise language tests, some psychological factors in testing, evaluation versus assessment and future prospects. Item analysis was also discussed, and the participants tried their hand on a couple of different integrative tests. The last 20 minutes were dedicated to a lively discussion. The basic idea had been to analyse some of the local tests together, but neither the time nor the situation permitted that.

The following day, the conference proper began with plenary sessions held by representatives of TESOL, TESOL in Russia and the various organisations which are providing help and advice in the country, such as USIS and the British Council. Earl Wyman, based in Hawaii, represented the TESOL Executive Board and summed up his experiences of twenty-five years in the field. He presented a list of twelve major lessons that he had learnt over the years. Perhaps the most significant from our point of view were those that stressed the importance of integrating language skills, of maximising student involvement and participation and of allowing to take risks.

This was followed by Pamela Martin, who is the coordinator of the (USIS) EFL Fellow Program in Russia and Ukraine, attempting to give a glossary of current key terms, ranging from theories of SLA, discourse analysis, process writing, classroom research and so on. Finally, flagging spirits were revived at the end of the long day by Carolyn Graham's inspiring demonstration of her use of jazz chants in the classroom.

After a reception in the publishers' exhibition area, Jinny and I had our first major

learning experience in Moscow as we, with no prior knowledge of Russian, negotiated the immaculate Moscow metro back to our hotel. Thanks to two brains, two sets of eyes and ears and a spirit of adventure we arrived safely back at our comfortable hotel - the Hotel Mir, complete with fresh bullet holes in the windows and a splendid view of the latest tourist sight, the infamous White House.

The following three days of the conference each began with plenaries and continued with papers and workshops. With well over a hundred sessions divided into seven interest areas, choosing what to attend was quite a problem especially as the programme lacked some basic information such as the speaker's nationality or place of work. Amongst the plenaries, Michael Swan gave an interesting and humorous talk on design criteria for pedagogic grammar rules. Based on his years of experience of writing grammar rules he came up with six criteria. He believes that a good rule should be true, clearly demarcated and expressed, simple, conceptually graspable by the student and relevant or valuable. He illustrated his paper with examples from well-known grammars (including his own) which fail to satisfy these criteria.

Peter Master (California State University, Fresno) gave an interesting paper on his views of ESP. He believes that the purpose of ESP is "to tap motivation by seeking relevance". On the controversial issue as to whether ESP teachers should be subject specialists, he believes in the philosophy of exchange of knowledge. In other words, ideal conditions for collaborative teaching/learning occur when the student has a ready audience to which he can present his knowledge, i.e. a specialist language teacher who has a genuine interest in the subject. He argues for team teaching, conferencing, and authentic materials, and he firmly believes that ESP should only come in when the student has a good general knowledge of English.

Pamela Martin and her colleagues also presented a paper during the interest sessions in which they described a new teacher education program sponsored by the US Information Service. This program is running throughout Russia and Ukraine and it offers workshops and seminars for which they bring in experienced English language educators. Once again we felt that this is something that Finnish university language centres should be involved in, and we ventured to offer our services, particularly pointing out the proximity of Helsinki to the St Petersburg area. The representative based in St Petersburg, Joy Janzen, was clearly interested, but we are well aware that these organisations often prefer to bring in their "own people" from afar in spite of the economic disadvantage.

Our own papers also fell within the field of teacher education and both dealt with the issue of learner/teacher development. Jinny Nikkilä's paper, entitled "The ESP Teacher as a Catalyst and Consultant", described courses which promoted student initiation and motivation through the negotiation of objectives and course content. Felicity Kjisik's paper dealt with the changing role of the teacher in just such situations where the learner is being nudged towards autonomy.

The need and desire for further contact and advice was demonstrated by the fact that after giving our papers we were promptly invited and urged to return and help in various meetings, workshops and conferences which are eagerly being planned for the future. It is clear that Finnish university language centre teachers have a lot to offer, especially in the field of teacher education, and it is to be hoped that Finland does not lag behind all the other countries pushing to get in.

We had further enlightening discussions with the students from the English Department who acted as our guides round some of the major historical sights of Moscow. The beauty of the Kremlin and the Novodevichy Convent in the winter sunlight took us a little by surprise as did the quantity of designer goods in the splendidly restored GUM department store. A wonderful piano recital in the history-bound Moscow Conservatoire and lunch in the decayed elegance of the restaurant Tsentralni as we looked out on the blizzard-swept street were two of many unforgettable experiences. When little good news comes from that direction these days it was a relief to briefly feel the undoubted enthusiasm, optimism and determination of our colleagues and friends.

KIRJAKATSAUS ** BOOKS BRIEFLY

Anna-Lena Østern:
TVÅSPRÅKIGHET & LINGVISTISK MEDVETENHET

BILINGUALISM AND LINGUISTIC AWARENESS
The importance of bilingualism and teaching for linguistic awareness
in children aged between six and eight

The writer is concerned about the problems created by the presence of bilingual children in the Finland Swedish school system. There are an increasing number of children from bilingual and Finnish-speaking homes receiving an education that has been designed for children who speak Swedish as their mother tongue. For these schools, it is a political question. The teachers experience the situation as a pedagogical problem and a number of children feel frustrated. The purpose of the study was to compare unilingual and bilingual children aged between six and eight regarding various aspects of linguistic awareness. In addition, there was an investigation of the effect of teaching upon this awareness. It was hypothesised that both bilingualism and teaching promote linguistic awareness. It was further assumed that increased linguistic awareness can promote language skills in one or several languages.

The work begins with a review of different studies of linguistic awareness. Linguistic awareness is described as the ability to change perspective and to look at language as a discrete system. In addition, the following aspects related to the research project are discussed briefly: bilingualism, bilingual education, the cognitive development of the child aged between 6 and 8, and the language situation in the Finland Swedish language area.

The work consists of two longitudinal studies. In the first study, the linguistic awareness of 70 rural Swedish-speaking children was analysed. In the second study,

the focus was on 84 urban children living in a bilingual, Finnish-dominated setting. The research program followed a detailed plan and was carried out conscientiously, using and adapting a variety of previously documented quantitative and qualitative methods. The metalinguistic tests included reversing the word order, correcting scrambled sentences, describing the meaning of compound words, phoneme segmentation, and phoneme blending. This focus on form and subtle nuances is an interesting and very welcome contrast to focus on meaning only. A number of variables relevant to the studies were also investigated. These included cognitive development, self image, and learning style. The children's language skills were assessed by their teachers. The overall picture was complemented by a survey made of the children's cultural identity, socio-economic background as well as their parents' attitudes to language.

The problem areas in this research work are methodology and consequently, interpreting the results. The writer is fully aware of these problems, which are inherent in this kind of work. She points out that it is methodologically problematic to carry out a longitudinal study of children because of their heterogeneous background and language skills.

Metalinguistic development can be seen as an aspect of cognitive development, a bridge between spoken and written language, and some children develop metalinguistic awareness before their peers. Conscious awareness, the highest level of awareness, cannot

be attained without training. There is no point in discussing linguistic awareness if the child is not ready for it. In addition to these rather theoretical questions, there are many practical problems which must be considered in interpreting the results. Wrong answers do not necessarily mean that the child does not possess the required level of linguistic awareness. Maybe he does not have sufficient language skills to give an explanation, he may not understand a particular word, or he may not feel like answering. It seems that the ability to do metalinguistic tasks is related to various factors in and around the child, such as cognitive development, socio-economic background and language use. It can be expected that metalinguistic tasks favour the dominant language, which the results also revealed.

On the basis of the results the hypothesis that bilingualism promotes linguistic awareness was rejected. The bilingual children did not perform better on metalinguistic tasks than the Swedish-speaking group; the rural children who spoke standard Swedish seemed to attain the best results. The researcher poses an interesting question; she wonders whether the results would be different if the tests were done at a later age, e.g. at the grade 6 level. She does not emphasise the importance of the fact that all the children were not balanced bilinguals. Children with apparent shortages in their bilingual proficiency were included in the test groups as the following joke told by a child shows: "De va suomalainen och ruotsalainen och norjalainen så dom kilpaili vem som kunde vara längst i haisunäätäns pesä. Så gick norjalainen och han va bara tre minuter där. Och sen gick en där suomalainen han om två stunder så sprang haisunäätän därifrån bort för att den där suomalainen hade pieraissut så hemskt att hon hade springi bort därifrån (p. 297)." It is hardly surprising that at the end of grade 1 the number of errors committed by the Finnish-speaking children was higher than that of the bilingual and unilingual Swedish children when tested for the first time. I would not expect this level of bilingualism

to promote linguistic awareness. Would the results have been different if the children had been balanced bilinguals? Or if the two languages had been related, e.g. Swedish and English? The hypothesis concerning the effect of teaching was supported; the bilingual children in the training groups developed their skills significantly more than the children in the control group did. Many questions remain: did they become more skilful and/or did their language skills improve? Was this due to increased linguistic awareness or some other factor? After all, what is awareness and how does it affect the child's language learning and general cognitive development?

In connection with the main focus of her study, the researcher brings up important questions of current interest. One is the Finland Swedish school system. As options worth considering she discusses immersion education and bilingual education (Dodson's model). She also introduces a model called "diagnostic teaching" concluding that teaching should be based on the child's world and his way of thinking. In addition, the importance of small groups for children with learning difficulties is emphasised. These children seemed to be lost in a large group but managed in a small group or when receiving personal instruction. Her ethical question is interesting: can it be justified that a group of children is given the opportunity of participating in a pedagogic program which may benefit them in comparison with other children? In other words, should the goal of education be equal opportunity or outstanding results?

The overall impression of the work is positive, and many of the findings deserve wider publicity. Methodologically, the research project was problematic and very demanding. The researcher has done good work in describing the development of these particular children. However, generalisations from the results should be made with care.

Tuija Helle

Hartmut E. H. Lenk:
PRAKTISCHE TEXTSORTENLEHRE
Ein Lehr- und Handbuch der professionellen Textgestaltung
Universitätsverlag Helsinki 1993.
ISBN 951-570-172-4; 150,- Fmk

Bei der "Praktischen Textsortenlehre" handelt es sich, wie im Titel angedeutet, um ein Werk, das beim Verfassen deutschsprachiger Texte helfen soll. Genauer gesagt geht es um schriftliche Texte, die im weitesten Sinne der Alltagskommunikation zugerechnet werden können. Es handelt sich also nicht um ein textlinguistisches Werk - wer eine wissenschaftliche Kategorisierung einzelner Textsorten erwartet, wird enttäuscht sein. Vielmehr ist der Titel Ausdruck für die pragmatische Wende in der Fremdsprachendidaktik, einer Erweiterung grammatisch und lexikalisch orientierten Unterrichts um die text- und handlungsorientierte Ebene. Unterrichtspraktiker und alle, die offizielle schriftliche Kontakte in deutschsprachige Länder unterhalten, finden in der "Praktischen Textsortenlehre" zahlreiche Beispieltex-te und nützliche Hinweise zum Schreiben von Briefen, Vollmachten, Anzeigen (z.B. Wohnungssuche), Beileidsschreiben, Bewerbungen, Reklamationen, Protokollen, Rezensionen u.a. Texten.

Zur Zielgruppe des Buches gehören laut Vorwort vor allem "Germanisten und Übersetzer, aber auch ... KorrespondentInnen in Export- und Importfirmen, ... Angestellte von Institutionen, die sich mit dem wissenschaftlichen und kulturellen Austausch mit deutschsprachigen Ländern befassen sowie alle, die sich im schriftlichen Kontakt zu ausländischen FachkollegInnen der deutschen Sprache bedienen ..." (S. 6). Dem praktischen Anspruch durchaus gerecht werdend, textlinguistisch jedoch nicht einheitlich, sind die Überschriften der acht Kapitel formuliert: 1. "Gestaltung offizieller Briefe", 2. "Amtliche Kurztex-te", 3. "Anzeigentexte", 4. "Soziale Kontakte", 5. "Berufliche Tätigkeit", 6. "Geschäftskorrespondenz", 7. "Berichte" und 8. "Wissenschaftliches Leben". Sie verweisen also auf Textklassen (1. - 3.), Kommunikationssituationen

(4. - 6. und 8.) und Sprachhandlungen (7.), die noch nicht viel über die behandelten Textsorten aussagen. So sind unter dem weiten Begriff "Berufliche Tätigkeiten" (Kapitel 5) "Das Bewerbungsschreiben", "Der Lebenslauf", "Die Kündigung" sowie "Die Personenbeurteilung und das Arbeitszeugnis" zusammengefaßt, unter "Geschäftskorrespondenz" (Kapitel 6) "Die Anfrage", "Das Angebot" und "Die Reklamation" und unter "Berichten" (Kapitel 7) "Das Protokoll" und "Der Unfallbericht". Das "Wissenschaftliche Leben" (Kapitel 8) wird vertreten durch "Die Konzeption für ein Projekt", "Die Konferenzankündigung", "Den Abstract bzw. die Thesen", "Den Konferenzbericht" und "Die Rezension". Didaktisch wurde mit der Reihenfolge der behandelten Textsorten eine Progression "vom Einfachen zum Komplizierten" angestrebt (S. 6), wobei es wohl Ansichtssache ist oder zumindest vom Arbeitsbereich des Anwenders abhängt, ob eine Reklamation (Kapitel 6) "einfacher" als eine Konferenzankündigung (Kapitel 8) ist und ob das "wissenschaftliche Leben" tatsächlich höhere kommunikative Ansprüche stellt als andere berufliche Tätigkeiten. Wie in jedem Lehrbuch mußte auch hier eine Auswahl getroffen werden: die Auswahl der Textsorten im vorliegenden Band soll den Bedürfnissen der "Germanisten in ihrer Berufspraxis oder Fremdsprachler(n), die in einem der deutschsprachigen Länder Arbeiten (werden) oder Arbeitskontakte dorthin haben ..." gerecht werden. Wie der Autor betont, ist "Ein solches Auswahlkriterium ... naturgemäß sehr unscharf und differiert nach den unterschiedlichen Erfahrungen, Arbeits- und Lebensbereichen des einzelnen." (S. 7)

Mit Ausnahme des 1. Kapitels, in dem ausführlich die Gestaltung offizieller Briefe von der Beschriftung des Kuverts über die äußere Form des Briefbogens, die Gestal-

tung der Empfänger-Anschrift, Datum, Bezugs- und Betreffzeile, Anrede, Brieftext und Grußformeln bis zu Unterschrift, Anlagen und Verteilern beschrieben werden, ist jedes Unterkapitel nach demselben Muster aufgebaut. Zuerst wird die "Allgemeine Funktion" der zu behandelnden Textsorte beschrieben (wobei i. d. R. definiert wird, welche Texte zu der entsprechenden Textsorte gerechnet werden), darauf folgen Hinweise zum "Generellen Aufbau" (hier wird auf logisch-inhaltliche und textstrukturelle Aspekte eingegangen), zur "typischen Lexik" (einschließlich gängiger Abkürzungen) und zu "grammatischen Eigenschaften jeder Textsorte" (Morphologie und Syntax). Zur Illustration sei hier ein Beispiel für die Behandlung einer Textsorte zitiert, wobei die ausführlichen Erläuterungen nur ausschnittsweise wiedergegeben werden können. Kapitel 3 "Anzeigentexte" beginnt z. B. mit folgender Definition:

"Unter 'Anzeige' im Sinne der hier behandelten Textsorten versteht man zunächst Texte, die in einer Zeitung oder Zeitschrift gegen Bezahlung veröffentlicht werden und in der Regel nicht von einem Mitarbeiter der Redaktion stammen, sondern ein geschäftliches, persönliches oder amtliches Mitteilungs- (oder ggf. auch Werbe-) Interesse des Inserenten realisieren. ..." (S.34)

Die "allgemeine Funktion" von Anzeigentexten der Sorte "Ankauf und Verkauf" wird weiter wie folgt beschrieben:

"Da Werbetexte bei der Beschreibung von Anzeigensorten in diesem Buch ausgeklammert wurden, handelt es sich bei den Verfassern der hier zu beschreibenden Verkaufs- und Ankaufsannoncen in der Regel um private, nichtkommerziell agierende Personen, die einen oder mehrere Gegenstände zum Verkauf anbieten oder zu kaufen suchen. ..." (S. 35)

Anschließend werden die obligatorischen und fakultativen Informationen aufgezählt, die den "generellen Aufbau" einer Textsorte ausmachen:

"Private **Verkaufsanzeigen** im Kleinannoncenteil beschränken sich in der Regel auf die wichtigsten Informationen. Mindestens enthalten sein müssen:

- der Gegenstand, der angeboten wird ...
- Angaben zum Verkäufer ...

Diese obligatorischen Textelemente können ggf. ergänzt werden um

- genauere Angaben zu den Eigenschaften des angebotenen Gegenstandes ...
- den gewünschten Verkaufspreis ...
- Modalitäten des Geschäftsabschlusses ...
- Modalitäten des Transports des Gegenstandes ...
- Hinweise zur zeitlichen Gültigkeit des Angebots ...
- allgemeine Erwähnung des Verkaufsklasses ..." (S. 36f.)

In den "Hinweisen zur Lexik" werden 1. die "Geldeinheiten" in Deutschland, Österreich und der Schweiz genannt, 2. Angaben zu "Bezahlungsmodalitäten" (Kredit, Darlehen, Bank- und Postanweisung etc.) gemacht, 3. Hinweise auf die Vielfalt der "Bezeichnungen für Kaufobjekte und deren Eigenschaften" gegeben und schließlich Beispiele für "Einige typische Abkürzungen in Automarkt-Annoncen" (4.) sowie für "Einige Abkürzungen in Möbel- und Wohnungsausstattungsanzeigen" (5.) angeführt. Zur "Morphologie und Syntax" heißt es anschließend:

"Verkaufsanzeigen geben die wichtigsten Informationen zumeist in einer Stichwortliste oder in Form einer Nebensatzähnlichen Wortgruppe (erweiterter Infinitiv mit zu) wieder. Neben solchen nominalen Konstruktionen ist auch die Verwendung der 1. P. Sg. (bei Anzeigen von Handelsfirmen auch Pl.) vor allem der Verben bieten, verkaufen, auch abgeben, die meist am Textanfang und ohne Subjekt stehen, möglich. In der Regel wird auf syntaktisch vollständige Formen verzichtet; Satzgefüge sind für diese Textsorte absolut untypisch." (S. 41)

An diese theoretischen Einführungen schließen sich Beispieltex-te an, wobei neben authentischen Texten in vielen Fällen "bearbeitete" oder "erfundene" Texte verwendet wurden, "denen jedoch oft Vorbilder aus der Praxis zugrunde lagen" (S. 7). Einleuchtend ist die Entscheidung, nicht ausschließlich

authentische Texte zu verwenden, weil auf diese Weise urheberrechtliche Probleme umgangen werden konnten. Akzeptabel ist sie auch deshalb, weil der Autor betont, daß keine vollständige Norm oder allgemeinverbindliche Regelung, sondern exemplarische Muster dargestellt werden sollten (ohne dabei jedoch die gültigen Normen für die Textgestaltung zu vernachlässigen). Nach den Beispieltextrn folgen Aufgabenstellungen, mit deren Hilfe die Produktion der vorgestellten Textsorten geübt werden soll. Dabei ist es dem Autor gelungen, Aufgaben für praxisnahe Simulationen häufig zu bewältigender Situationen zu finden, wie z. B. zu einem Bewerbungsschreiben:

"3. Auf der Suche nach einem Ferienjob haben Sie bereits viele Telefonate geführt. Bei der SWISSAIR-Vertretung in Helsinki hatten Sie Glück: Man sucht dort noch eine Urlaubsvertretungskraft und hat Sie gebeten, Ihre Bewerbungsunterlagen einzureichen. Formulieren Sie den entsprechenden Bewerbungsbrief! Weisen Sie dabei darauf hin, daß Sie in der Kundenbedienung in anderen Dienstleistungsbetrieben (Hotel, Zimmervermittlung) bereits über einschlägige Erfahrungen verfügen und daß Sie fließend Deutsch sprechen!" (S.112)

oder zu einer Anfrage:

"3. Als Privatinteressent möchten Sie künftig deutschsprachige Bücher direkt aus Deutschland beziehen. Sie wissen aber nicht, ob das ohne weiteres möglich ist. Vor einer Bestellung möchten Sie auch die genauen Konditionen (Preise für Verpackung und Porto, Art und Weise der Bezahlung usw.) erfahren. Richten Sie eine entsprechende Anfrage an die Universitätsbuchhandlung in Bonn!" (S. 150)

Besonders wertvoll sind schließlich die umfangreichen Hinweise auf weiterführende Literatur, mit denen alle Unterkapitel abgeschlossen werden.

Alles in allem besticht die "Praktische Textsortenlehre" durch ihre Aufmachung im handlichen A5-Format, die gelungene Auswahl der Themen und die systematische, handlungsorientierte Behandlung der einzelnen Textsorten, was vermutlich nicht zuletzt ein Verdienst des "früheren Autorenteam" und der "langjährigen Erfahrungen und ... Diskussionen mit FachkollegInnen und StudentInnen" (S. 7) ist. Sie eignet sich m. E. ausgezeichnet als Lehrbuch für den Unterricht Deutsch als Fremdsprache sowie als Nachschlagewerk für das Bewältigen der genannten Situationen.

Sabine Ylönen



BBC-ääniteluettelot saatavissa.

***Tilaukset: Anna Kyppö, puh. 941-603 525
fax. 941-603 521.***



TIEDOTUKSIA ** INFORMATION

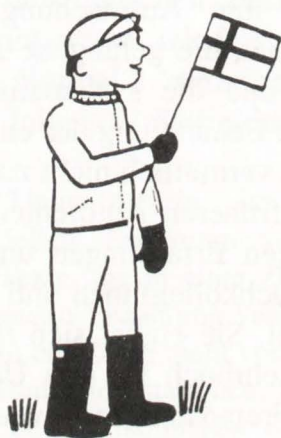
Korkeakoulujen kielikeskus tiedottaa

UUTUUS!

Kielikeskusmateriaalia n:o 105

Hannele Dufva
Pirkko Muikku-Werner
Eija Aalto

MÄMMIN JA MAKKARAN MAA
Kulttuuritietoa meille ja muille



- * johdatuksia suomalaisen kulttuurin eri alueille
- * keskusteluaiheita opetukseen
- * harjoituksia

Materiaalin hinta on 120 mk ja sitä voi tilata Korkeakoulujen kielikeskuksen kansliasta, puh. (941) 603 520, fax (941) 603 521.

TILAAAN OPPIMATERIAALIN MÄMMIN JA MAKKARAN MAA

Nimi: _____

Osoite: _____

Tilaukset osoitteella:

Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
PL 35
40351 Jyväskylä

puh. (941) 603 520
fax (941) 603 521

The Competent Intercultural Communicator

edited by

Liisa Löfman - Liisa Kurki-Suonio - Silja Pellinen - Jari Lehtonen

CONTENTS

FINNISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Dufva, Hannele
*Tiedätkö? Tajuatko? Oivallatko? Matkoja kielen ja kulttuurin
sisään*

Grönholm, Maija
*Suomi toisena kielenä peruskoulussa: eräiden taustamuuttajien
kuten iän, sukupuolen, kieliaustan, koulumenesryksen ja statuk-
sen vaikutus kielenoppimiseen*

Martin, Maisa
*Säännöt ja tunteet - kielenoppijoiden kuvaukset taivutusproses-
sista tutkimusaineistona*

Muikku-Werner, Pirkko - Eija Aalto - Hannele Dufva
Oma maako mansikka - oppimateriaalia meille ja muille

Storhammar, Marja-Terttu
Ulkomaalaisopettajien opetuspuheen piirteitä

Sunil, Minna
Ymmärtämisen esteet ja niiden ylittäminen

INTERCULTURAL COMMUNICATION

Carbaugh, Donal
Cultural Pragmatics and Intercultural competence

Lehtonen, Jari
*Käsitykset ihmisestä, tiedosta ja todellisuudesta kulttuurin ja
kommunikaation osatekijöinä*

Löfman, Liisa
Intercultural Communication as a Research Field

Mauranen, Anna
*Cultural differences in academic discourse - problems of a
linguistic and cultural minority*

Müller, Bernd-Dietrich
*Leitfragen zu Kommunikationsproblemen in multinationalen
Arbeitsgruppen*

Pellinen Silja
Zur Funktionalität der Übersetzung

Rapila, Ritva
Aspects of NS/INNS telephone conversations

Rasi, Pirjo
Intercultural Experience as a Process

Ruuskanen, Deborah D.K.
*There is no word for 'Adultery' in Hawaiian: The translation of
non-existent concepts*

Tirkkonen-Condit, Sonja
*Authoritarian features in editorials - different times, different
styles*

INTERNATIONALIZATION AND LANGUAGE TEACHING

Kohonen, Viljo
*Language learning as learner growth is also a question of
school development*

Marnela, Kirsi
Language skills in the internationalization of higher education

LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES

Tamm, Virve
*Zur Entwicklung der Sprechfertigkeit im berufsorientierten
deutschunterricht*

Tammelo, Eda
Radio news as a study resource

Tervaskanto, Juba
*Der spätmittelalterliche (frühreformatorische) Prediger als
vermittler der interkulturellen Kommunikation*

WRITTEN DISCOURSE

Lindeberg, Ann-Charlotte
*Paragraph structure in scholarly articles in business
organisation and management: A cross-cultural pilot study*

Stotesbury, Hilikka
Lexical patterning in text - A way to "automatic" summaries

POSTERS

Liefländer-Koistinen, Luise
*Communication on the telephone: the way students ask for
information in Finnish and German universities*

TILAA VUOSIKIRJASI

OHEISELLA LOMAKKEELLA!

TILAUS

AFINLAN VUOSIKIRJA 1993

The Competent Intercultural Communicator

Liisa Löfman - Liisa Kurki-Suonio - Silja Pellinen - Jari Lehtonen (toim.)

Hinta: 70 mk (jäsenhinta), 100 mk (normaalihinta)

TILAAAN AFINLAN VUOSIKIRJAN 1993

The Competent Intercultural Communicator

Nimi:

Osoite:

Olen AFinLAN jäsen

En ole AFinLAN jäsen

Tilaukset osoitteella:

Korkeakoulujen kielikeskus

Jyväskylän yliopisto

PL 35

40351 JYVÄSKYLÄ

puh: 941 - 603 520

fax: 941 - 603 521

UNIVERSITÄT TAMPERE
 SPRACHENZENTRUM
 POSTFACH 607
 SF-33101 TAMPERE 10

GOETHE-
 INSTITUT 

TAMPERE
 Hämeenkatu 14 C
 SF-33100 TAMPERE
 Tel. (931) 228 982
 Fax (931) 228 980

Einladung zum Weiterbildungsseminar
FREMDSPRACHLICHES TEXTVERSTEHEN
 vom 15.-16. April 1994 in Tampere

PROGRAMM

Das diesjährige Seminar widmet sich solchen Problemen des Fachsprachenunterrichts, die sich sowohl im fachspezifischen wie im fächerübergreifenden Deutschunterricht stellen (z.B. schriftliches, mündliches, textsorten- und kulturspezifisches Textverstehen). Für das Seminar konnten Referenten gewonnen werden, die eine praxisnahe Darstellung der Bewältigung dieser Probleme aus der Sicht ihres Forschungsgebietes zugesagt haben:

Prof. Dr. Hans Strohner (Bielefeld):

Psycholinguistik des fremdsprachlichen Textverstehens. Forschungserträge und ihre Relevanz für die Unterrichtspraxis

Prof. Dr. Marja-Leena Piitulainen (Tampere):

Aspekte der kontrastiven Textanalyse (deutsch-finnisch)

Doz. Dr. Christoph Parry (Jyväskylä):

Zur Analyse von Sach-/Fachtexten und literarischen Texten unter besonderer Berücksichtigung ihrer Erzählstruktur

Prof. Dr. Liisa Tiittula (Helsinki):

Kulturen treffen aufeinander. Ergebnisse der Erforschung von Kulturunterschieden in der finnisch-deutschen Wirtschaftskommunikation

Änderungen vorbehalten!

Teilnahmegebühr: 30,- FIM

Anmeldung bis zum 05. April 1994 auf beiliegendem Formblatt (Seite 39)!
 Nach Anmeldung wird das endgültige Programm verschickt. Das Goethe-Institut (Arja Nevalainen) ist bei der Vermittlung preisgünstiger Unterbringung behilflich. - Herzlich willkommen in Tampere!

OULUN YLIOPISTON ENGLANNIN KIELEN LAITOS JÄRJESTÄÄ
PRAGMATIIKAN JA DISKURSSINTUTKIMUKSEN
TUTKIJANKOULUTUSSEMINAARISARJAN
KEVÄÄLLÄ 1994

TERVETULOA !!!

Tähän mennessä vierailijoitamme ovat olleet prof. Henry Widdowson Lontoosta (Modes and Modalities of Reading - Processing Written Text), Dr Guy Cook Lontoosta (Introduction to Text Accessibility), FL Riitta Jääskeläinen Savonlinnasta (Ääneenajattelu aineistonkeruumenetelmänä), FT Sirpa Leppänen Jyväskylästä (Reading and Interpretation - Approaches to Reading and Interpretation as Suggested by Reading Research and Literary Theory). Koko seminaarisarjasta kootaan yhteisjulkaisu, joka ilmestyy syksyllä 1994.

SEURAAVANA VUOROSSA OVAT

FT Tuulikki Viitala (Käyttätymistieteiden laitos, Oulun yliopisto)
Lukeminen kontekstissa: Mitä kaikkea sisältyy lukemiseen
yliopisto-opiskelussa ke 23.3.94 klo 9-11, Linnanmaa, Snellmania (Hu205)

Dr Catherine Wallace (Institute of Education, ESOL, University of London)
vierailee Oulussa 13.-17.4.94 ja pitää luennon ja seminaareja aiheesta
"Literacy" (ajat ym. tarkennetaan lähiaikoina)

Prof. Henry Widdowson (Institute of Education, ESOL, University of London)
- seminaari 2.6.94 (aika ja aihe tarkennetaan myöhemmin)

Lisäksi järjestetään seminaarit aiheista "The Relationship between Hypertext and
Text Accessibility" sekä "Ethnomethodological Study of Reading"

TERVETULOA!

Lähemmät tiedustelut ja ilmoittautumiset:
Leena Kuure (e-mail: leena.kuure@oulu.fi
puh. 981-553 3278, fax 981-553 3275)

FIFTH FINNISH CONFERENCE OF NEUROLINGUISTICS
August 18-19, 1994
Helsinki, Finland

FIRST ANNOUNCEMENT AND CALL FOR PAPERS

Dear Colleague,

We have the pleasure to invite you to participate in the Fifth Finnish Conference on Neurolinguistics to be held in Helsinki on August 18-19, 1994. The programme committee hopes to provide all the participants with interesting sessions about current neurolinguistic research in Finland, other Scandinavia, and adjoining areas.

Organizers

University of Helsinki, Department of Phonetics
 University of Turku, Centre for Cognitive Neuroscience
 University of Joensuu, General Linguistics

Programme Committee

Matti Lehtihalmes, Chair	(University of Helsinki)
Anu Klippi	(University of Helsinki)
Anna-Maija Korpijaakko-Huuhka	(University of Helsinki)
Matti Laine	(University of Turku)
Jussi Niemi	(University of Joensuu)
Jyrki Tuomainen	(Turku University Central Hospital)
Stefan Werner	(University of Joensuu)

Language

The official language of the meeting will be English.

Scientific Programme

The scientific programme will consist of invited plenary lectures, invited symposia, and free poster sessions.

Call for Papers

The deadline for preliminary registration is **15.3.94**. The poster abstract forms will be included in the second announcement to be released in April 1994.

Congress site

University of Helsinki

Congress Fee and Hotel Accommodation

The congress fee will be about 150 Fmk. The participants are asked to make hotel reservations by themselves. List of hotels will be included in the second announcement.

PRELIMINARY PROGRAM

Thursday August 18, 1994

Registration

Opening of the Conference

Invited Lecture: Eleanor Saffran

SYMPOSIUM I. SEMANTIC MEMORY IN DEMENTING BRAIN DISEASES

Chair: Raija Portin (Department of Neurology, University of Turku)

Lunch break

Poster Session I

Coffee break

SYMPOSIUM II. CHILD LANGUAGE ACQUISITION

Chair: Antti Iivonen (Department of Phonetics, University of Helsinki)

Evening Programme

Friday August 19, 1994

Invited Lecture: Hans-Juergen Eikmeyer

Poster Session II

Lunch break

Invited Lecture: Nadine Martin

SYMPOSIUM III. COGNITIVE MORPHOLOGY

Chair: Jussi Niemi (General Linguistics, University of Joensuu)

PRELIMINARY REGISTRATION FORM (without obligation)

I want to participate in the conference

Name: _____

Institution: _____

Address: _____

FAX: _____

e-mail: _____

I may participate in the poster session

Return Address and Further information

Matti Lehtihalmes

Acting Associate Professor in Logopedics

Department of Phonetics

P.O. Box 35

FIN-00014 University of Helsinki

Finland

E-mail: LEHTIHALMES@CC.HELSINKI.FI

FAX: 358-0-1918671

XVIII FONETIIKAN PÄIVÄT

TAMPEREELLA 2. ja 3. syyskuuta 1994

Kutsumme kaikkia fonetiikan ja sen lähialojen edustajia Tampereelle XVIII Fonetiikan päiville 2. ja 3. syyskuuta 1994. Entiseen tapaan päiville toivotaan esitelmiä, raportteja ja alustuksia kaikilta puheentutkimuksen alueilta oppiaine- ja tieteenalarajoista riippumatta. Kullekin esitykselle varataan keskusteluineen aikaa 30 minuuttia.

Pyydämme päiville aikovia ilmoittautumaan alla olevalla lipukkeella 15.5.1994 mennessä. Esityksen pitäjien osalta määräaika on ehdoton, mutta järjestelyjen takia haluaisimme tietää myös muiden osallistujien lukumäärän hyvissä ajoin. Mahdolliset lopullisen ohjelman yhteydessä jaettaviksi tarkoitetut tiivistelmät (mieluiten yksisivuiset) pyydämme toimittamaan samoin 15.5.1994 mennessä. Lähetämme lopullisen ohjelman, esitelmien tiivistelmät sekä muun tarpeellisen oheismateriaalin ilmoittautuneille viimeistään elokuun ensimmäisellä viikolla. Lisätietoja saatte puhelimitse numerosta 931-2156114.

Pyydämme Teitä ystävällisesti levittämään tietoa tästä kutsusta.

Tampereella 14.2.1994

Järjestelyistä vastaavan laitoksen puolesta



Veijo V. Vihanta

Lipukkeen postitusosoite: XVIII Fonetiikan päivät, Suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos, Tampereen yliopisto, PL 607, 33101 Tampere.

Ilmoittaudun Tampereella 2. ja 3. 9. 1994 pidettäville XVIII Fonetiikan päiville.

Nimi: _____

Osoite: _____

puh. _____ telefax _____ e-mail _____

Pidän esityksen [] En pidä esitystä []

Otsikko: _____

Tekijät: _____

FIRST ANNOUNCEMENT

The Seventh Twente Workshop on Language Technology (TWLT7)

On 16-17 June 1994, the seventh international Twente Workshop on Language Technology (TWLT7) will take place at the University of Twente, Enschede, The Netherlands. This time the workshop will be devoted to "Computer Assisted Language Learning" (CALL). There will be several demonstrations. Proceedings will be available at the workshop.

The workshop will be organized around the following themes:

- CALL as application for NLP modules
- CALL and speech generation
- adaptive interfaces for CALL applications
- AI techniques in CALL
- evaluation of CALL
- integration of CALL in a language learning curriculum
- instruction technology in CALL
- multimedia aspects in CALL

TWLT7 is organized in cooperation with the PARLEVINK-project of the University of Twente by:

Lisette Appelo
 Institute for Perception Research
 email: appelo@prl.philips.nl

Franciska de Jong
 University of Twente
 email: fdejong@cs.utwente.nl

For information, please contact the organizers, preferably by email, or otherwise via the workshop secretariat:

University of Twente
 Department of Computer Science
 P.O. Box 217
 7500 AE Enschede
 The Netherlands

tel: +31 53 893680
 fax: +31 53 315283

More detailed information about the program will be available in March.

TESOL INSTITUTE 1994

June 20 - August 5, 1994

IOWA STATE UNIVERSITY
 Department of English, 316 Ross Hall
 Ames, Iowa 50011 USA
 fax: 515 294-6814 phone: 515 294-7819
 e-mail: dandoug@iastate.edu

Session I: June 20 - July 8 Session II: July 19 - August 5

Content

- *Fifteen graduate courses in session for both experienced professionals and newcomers to the field
- *Enrichment program of workshops, seminars and conferences:
 - Computers in Applied Linguistics (July 9 - 13)
 - TESOL Summer Meeting (July 14 - 16) at the University of Northern Iowa
 - Symposium on Exploring Professional Communication in an International and Multicultural Context (July 29 -31)

Course Topics

- *The Nature of Language *Language in Context *Language Testing
- *Teaching ESL/Teacher Education *Second Language Acquisition
- *Bilingual Education *Research Methods

Faculty

Roberta Abraham *Janet Anderson-Hsieh *Lyle Bachman *Kathi Bailey * Margie Berns
 Douglas Biber *Eyamba Bokamba *Graig Chaudron *Ulla Connor *Alice Davidson
 Fred Davidson *Stephen Gaies *Sue Gass *William Grabe *Joan Jamieson *Gabriele Kasper
 Michael Long *Numa Markee *Michael Mendelson *Dennis Preston *Charlene Sato
 Larry Selinker *Peter Skehan *Marguerite Ann Snow *Elaine Tarone
 Roberta Vann *Karen Schuster Webb *George Yule

**DRITTER KONGRESS DER GESELLSCHAFT
FÜR INTERKULTURELLE GERMANISTIK**

Universität Düsseldorf
19.-23. Juli 1994

in Zusammenarbeit mit dem
IIK Bayreuth und dem IIK Düsseldorf

**KONSTRUKTIONEN UND KONSTELLATIONEN
INTERKULTURELLE GERMANISTIK
IM
ZEITALTER DER INTERNATIONALISIERUNG**

Plenumsvorträge

Sektionen:

Sprachdidaktik, Linguistik, Literaturforschung,
Übersetzungsforschung, Fremdheitslehre,
Kulturvergleichende Landeskunde,
Medienforschung und Mediendidaktik

Kongreßleitung und Information:

Prof. Dr. A. Wierlacher, Universität Bayreuth, D-95440 Bayreuth
Prof. Dr. G. Stötzel, Universität Düsseldorf, D-40225 Düsseldorf

* * * * *

**The Eight International Congress
for Fenno-Ugric Studies (CIFU-8)**

August 10 - 15, 1995, Jyväskylä, Finland

Abstracts are due by **April 30, 1994**. Notices of acceptance of presentations and the third circular will be sent out by August 31, 1994.

Congress fee (includes congress materials and publications, excursions and evening entertainment) is FIM 900.

Send abstracts to/for further information contact:

The Congress Secretariat/FU 8 Congress,
P.O. Box 35, FIN-40351 Jyväskylä, Finland
e-mail: pitkanen@jyu.fi

INTERNATIONAL WORKSHOP ON PHONOLOGICAL STRUCTURE

16-17 September 1994
University of Durham
United Kingdom

CALL FOR PAPERS

The goal of this conference is to bring together phonologists working on various aspects of phonological structure, from subsegmental features through prosodic structures at the level of the utterance. Abstracts are invited on all aspects of phonological structure, including its interaction with other components of the grammar, such as syntax, morphology and phonetics. Papers will be 30 minutes followed by 10 minutes of discussion.

In addition to a small number of invited speakers, there will be slots for about sixteen papers.

Deadline for submission of abstracts: *POSTMARKED BY 1st MAY 1994*. Abstracts submitted by fax or e-mail by 1st May will be considered, but a hard copy version should be submitted subsequently.

Abstract submission: send 2 copies of a one-page abstract (1 anonymous; 1 camera-ready with name(s) and affiliation(s)) to:

IWPS Coordinators
Department of Linguistics and English Language
University of Durham, Elvet Riverside
DURHAM, DH1 3JT, United Kingdom

Phone: (091)374-2641 (UK)
(44-91)374-2641 (Elsewhere)
Fax: (091)374-2685 (UK)
(44-91)374-2685 (Elsewhere)
E-mail: Durham.Linguist@durham.ac.uk

Please include a postcard with the following information:

- | | | |
|-------------------|-------------------|----------------------|
| a. author(s) | d. address(es) | g. fax number |
| b. affiliation(s) | e. telephone | h. audiovisual needs |
| c. paper title | f. e-mail address | |

IWPS is being organised by Mike Davenport and S.J. Hannahs with the support of the University of Durham and the Department of Linguistics and English Language. Queries should be sent to the address above.

**NORDISK KONFERANSE OM SPRÅK OG KJØNN, INSTITUTT
FOR SPRÅK OG LITTERATUR, UNIVERSITETET I TROMSØ,
3.-5.11.94.**

Første sirkulære

Ved Institutt for språk og litteratur, Universitetet i Tromsø, har vi under planlegging ein konferanse om språk og kjønn i dagane 3.-5.11 1994. Denne konferansen er ei oppfølging og vidareføring av ASLAs nordiske symposium i Uppsala 7.-9.11. 1991. Rammene er likevel noko utvida; Tromsø-konferansen har eit tverrfagleg og tverrvitskapleg sikte. Det vil såleis bli sendt innbyding også til andre enn lingvistar, m.a. samfunnsvetarar, psykologar og filosofar. Seksjonsforedraga vil kunne haldast på eit av dei nordiske språka eller på engelsk.

Førebels program

Torsdag 3.11.

Ankomst Tromsø, mottaking om kvelden

Fredag 4. 11.

0900 Opning

0915 Plenum

Susan Herring, University of Texas, Arlington: Men's language.

1015-1300 Seksjonsforedrag

1300-1400 Lunsj

1415 Plenum

Anne Pauwels, Monash University, Australia: Gender and language shift.

1500-1800 Seksjonsforedrag

Laurdag 5.11.

0900 Plenum

Språk- og kjønnsforskninga i Norden, "The state of the art",
(Foredragshaldar enno ikkje bestemt)

1000-1300 Seksjonsforedrag

1300-1400 Lunsj

1400-1600 Rundebordsdebatt: Kva no?

'Think tank' om forskning på språk og kjønn

1600 Oppsummering. Slutt.

Praktiske opplysningar (reisemåtar, innkvartering, prisar osv.) vil følgje i neste sirkulære. Førebels påmelding på svarslippen nedanfor innan 1. mars 1994.

Ingvild Broch

Tove Bull

Toril Swan

Svarslipp (til TB eller TS, Institutt for språk og litteratur, Universitetet i Tromsø, N-9037 Tromsø)

Førebels påmelding til konferanse om språk og kjønn, Universitetet i Tromsø, 3.-5.11. 1994.

Namn:

Adresse:

Institusjon:

Eg ønskjer å delta med seksjonsforedrag: Ja/nei

INTERNATIONAL CONFERENCE

**"LINGUISTICS BY THE END OF THE 20th CENTURY:
ACHIEVEMENTS AND PERSPECTIVES"****Call for papers (First Circular)**

Moscow Lomonosov State University, Moscow, Russia
31 January - 3 February, 1995

SCOPE:

It is planned to open a discussion on the variety of subjects, among them:

1. World Linguistics in the late 20th Century: a Retrospective View.
 - 1.1. Continuity and linguistic tradition versus changes of scientific paradigms. Linguistic thinking (in Russia and all over the world): different trends and schools.
 - 1.2. Main ideas that revolutionized linguistic theory and practice in 20th century, including but not limited to:
 - structuralism,
 - generative transformational grammar,
 - functionalism,
 - formalization in linguistics, etc.
 - 1.3. Major achievements in various spheres of linguistics, as, for example, in:
 - general theory of language (e.g., grammar and lexicon, levels of language, linguistic units, linguistic rules, etc.),
 - descriptive linguistics (e.g., Romance linguistics, Amerindian linguistics, Russian linguistics, etc.; linguistic description of endangered languages),
 - comparative linguistics (Indo-European and Non-Indo-European, Nostratic, etc.),
 - typology,
 - psycholinguistics,
 - sociolinguistics,
 - computational linguistics, etc.
2. "Burning Issues" in Modern Linguistics

The most topical questions on the linguistic agenda, that may considerably affect further progress in the linguistic science, for example (but not limited to):

 - a cognitive approach to the study of language,
 - discourse analysis,
 - discreteness VS non-discreteness in language,
 - taxonomy VS explanation in linguistics,
 - linguistic levels, their boundaries and interaction,
 - interaction of synchrony and diachrony,
 - computer and linguistics,
 - linguistics among other disciplines, etc.
3. Perspectives for Linguistic Theory (Preliminary forecast for the 21st century)

This topic can be discussed in a form of Round Table talks or symposia.

INVITED SPEAKERS INCLUDE:

Vladimir Alpatov	(Moscow, Russia)
Jurij Apresjan	(Moscow, Russia)
Nina Arutjunova	(Moscow, Russia)
Sylvain Auroux	(Paris, France)
Pier Marco Bertinetto	(Pisa, Italy)
Tat'jana Bulygina	(Moscow, Russia)
Bernard Comrie	(Los Angeles, USA)
Greville Corbett	(Surrey, Great Britain)
Vladimir Gak	(Moscow, Russia)
Dirk Geeraerts	(Leuven, Belgium)
Talmy Givon	(Eugene, USA)
Maurice Gross	(Paris, France)
Morris Halle	(Cambridge, USA)
Georgij Klimov	(Moscow, Russia)
Elena Kubrjakova	(Moscow, Russia)
Igor Mel'chuk	(Montreal, Canada)
Frederick Newmeyer	(Washington, USA)
Johanna Nichols	(Berkeley, USA)
David Pesetsky	(Cambridge, USA)
Patrick Seriot	(Losanna, Switzerland)
Jurij Stepanov	(Moscow, Russia)
Robert Van Valin	(Buffalo, USA)
Victor Xrakovskij	(St.Petersburg, Russia)

SUBMISSION:

The authors should send by mail, fax or E-mail abstracts of their papers (in case of hardcopy 2 copies) about 800 words long to the Organizing Committee at the following address:

LINGUISTICS-XX Organizing Committee
 Philological Faculty, room 953
 1 Humanities Bldg.
 Moscow Lomonosov State University (MGU)
 119899, Moscow, Russia
 Phone +7-095-939-32-77, +7-095-939-26-01
 FAX: +7-095-939-55-96, +7-095-939-56-02
 E-mail: XXLING@logos.msu.su

Please indicate in your submission the general characterization of your paper according to the above rubrication (1.1, 1.2, 1.3, 2, 3).

The Organizing Committee invites proposals for symposia held in conjunction with the conference. Please send your proposals by April 4, 1994.

SCHEDULE:

The deadline for submission is April 4, 1994. Decisions about acceptance will be taken before May 20, 1994. Camera-ready copies of the final paper abstracts must be postmarked before July 20, 1994 and received by August 20, 1994. Papers not received by the due date will not be included in the conference proceedings, which will be published in time for distribution to everyone attending the conference.

1ST ANNOUNCEMENT

LSP 95**10th European Symposium on Languages for Special Purposes**

Vienna, August 29 - September 2, 1995

Multilingualism in Specialist Communication

Multilingual discourse has become an omnipresent phenomenon in modern specialist communication. The intercultural classroom, on-line translation in software localisation, multilingual business communication, language policies in multicultural societies, terminology management etc. are key issues in LSP research today.

Sections (all focussing on LSP and multilingualism):

- text linguistics
- language policies
- communication in the professions
- discourse analysis
- intercultural communication
- translation and interpretation
- language teaching and training
- technical writing
- philosophy of science
- language and terminology planning
- terminology theory
- lexicography
- language technology
- technolects and scientific language

Workshops on particular topics (specific language policies, indigenous/minority languages, terminology management, technical writing, professional discourse, language training in industry etc.) are planned.

The symposium is organized under the auspices of and in cooperation with the AILA Commission on LSP.

Call for papers and more detailed information will be circulated in May 1994.

For expressions of interest and for more information please contact:

Gerhard Budin, University of Vienna Infoterm, tel: ++43-1-26 75 35 310

fax: ++43-1-216 32 72

UUTUUS!**TALOUS JA KIELI 1**

Seminaari 24.-25.4.1992 Helsingin kauppakorkeakoulussa

Toim. Pirkko Nuolijärvi ja Liisa Tiittula

Hyvä, paha raha

Tuovi Allén, Visa Heinonen ja Mika Pantzar: Sukupuolinen työnjako talouspoliittisessa keskustelussa - isä tuo rahat kotiin ja äiti tuhlaa ne

Matti K. Suojanen: Rahasta puhumisen vaikeus

Mauri Laukkanen: Liikkeenjohdon kognitiiviset kartat. Käyttö ja tuottaminen luonnollisesta kielestä

Teksti ja teksti

Kirsti Honkavaara, Marja-Liisa Kuronen, Sirkka-Liisa Ojanen ja Outi Steuer:

Kulttuurit kohtaavat kirjoitusviestinnän opetuksessa

Hilkka Yli-Jokipii: Politeness Is Not Power: A View from Intercompany Business Writing

Sari Luoma: Kaupallista kirjoitusviestintää englanniksi ja ruotsiksi. Kuka? Mitä? Miten?

Mirjaliisa Lampi: Rhetorical Strategies in "Chairman's Statement" Sections in the Annual Reports of Finnish and British Companies. Report on a Pilot Study

Marjaleena Sarvikivi: Textstrategier i reklamtexter i företagsstrategiskt perspektiv

Neuvottelun monet kasvot

Helena Kangasharju: Neuvottelu - arkikeskustelua vai suunnitelmallista strategista toimintaa?

Paula Kalaja: Towards Successful Negotiations in Service Encounters

Maija Tammelin: Miten kansainvälinen tietokonevälitteinen neuvottelusimulaatio toimii kauppakorkeakoulun vieraan kielen opetuksessa?

Oma ja vieras

Tim Rawlins: Consistency in Business Communications

Aira Davidsson: Kansainvälisen kaupan henkilöstön kommunikointitaitoon liittyviä huomioita

Liisa Tiittula: Stereotyyppit kansainvälisissä liikesuhteissa

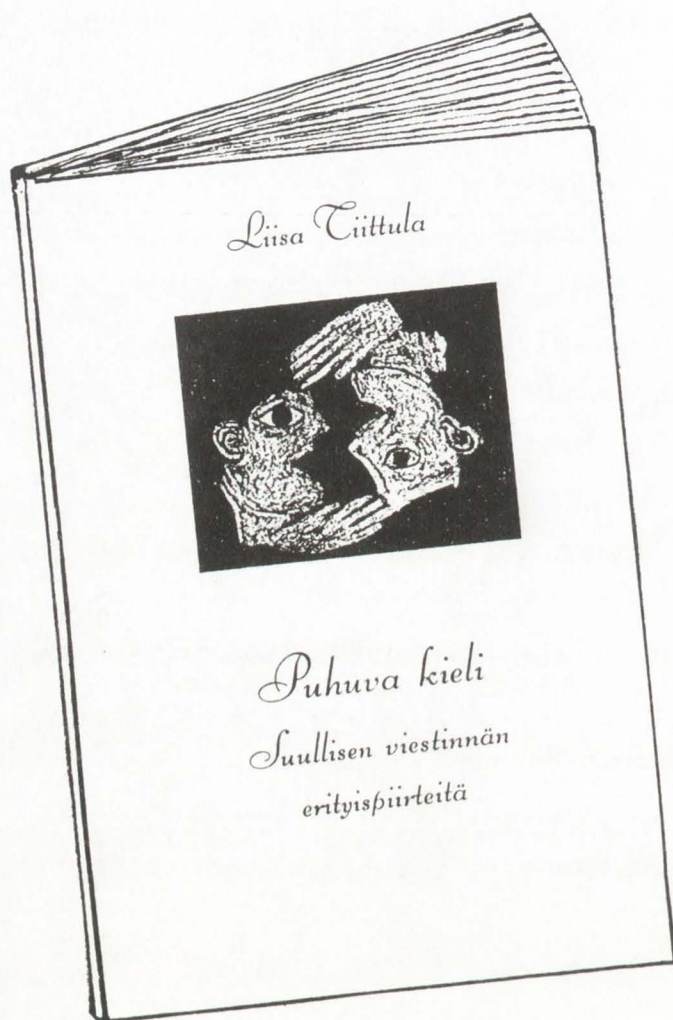
Ewald Reuter: "Klein, aber fein." Stereotypen in einer deutsch-finnischen Messeveranstaltung

Pirkko Nuolijärvi: Markkinointimixistä valuuttafactoringiin. Taloussanaston kehitystendenssejä

Julkaisua myy KY-kirjakauppa, Runebergink. 14-16, 00100 Helsinki.

Hinta 70 mk.

UUSI NÄKÖKULMA PUHUTTUUN KIELEEN JA KESKUSTELUNTUTKIMUKSEEN!



Liisa Tiittula

PUHUVA KIELI **Suullisen viestinnän** **erityispiirteitä**

Miten puhuttu ja kirjoitettu kieli eroavat toisistaan? Kuinka keskustelu rakentuu?

Puhuva kieli on johdatus puhutun kielen olemukseen: sen erityispiirteisiin ja käyttötilanteisiin. Aiheen monipuolinen käsittely ja runsaat esimerkit tarjoavat lukijalle uudenlaisen näkemyksen kielellisestä vuorovaikutuksesta puhetilanteessa.

Erinomainen apuväline kieltenopettajille!

*Koko B5, 156 s.
Kustantajan hinta 95,-*

Saatavana hyvin varustetuista kirjakaupoista kautta maan tai suoraan kustantajalta:



OY FINN LECTURA AB
Rautatieläisenkatu 6, 00520 HELSINKI
Puh. (90) 1502 348, fax (90) 1464 370

SUJUVASTI

SAKSAKSI!



Suggestopedisia oppikirjoja aikuisopiskelijoille:

Viel Spaß

Alkeiskirja *Viel Spaß* perehdyttää lukijansa saksan kielen perusteisiin: kahdeksan hauskan dialogin avulla opiskelija oppii kommunikoimaan käytännön puhekielellä.

Jo 3., uudistettu painos! Uutuutena ruotsinkielinen käännös suomenkielisen tekstin rinnalla.

Über alle Mauern

Über alle Mauern on jatko-osa *Viel Spaßille*, mutta toimii myös itsenäisenä oppikirjana saksaa jo jonkin verran osaaville. Dialogit johdattavat lukijan maailmanympärimatkalle, jonka aikana opitaan **kieliopin perusrakenteet**.

Oppaita kielitaidon täydentämiseen:

Das ist ja Toll!

Saksan tilannekirjoittamisen opas *Das ist ja Toll!* tulee apuun kutsuja, kiitoskirjeitä ja muita jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä laadittaessa. Kirja sisältää **runsaasti esimerkkitekstejä** sekä monipuolisia kirjoitusharjoituksia.

Einverstanden!

Einverstanden!, suullisen liikesaksan oppikirja, opastaa lukijaa **liike-elämän tilanteissa** korostaen erityisesti kulttuurieroista aiheutuvia vaikeuksia. Tämä oivallinen haku-teos on **välttämätön opas** kaikille, jotka työssään tarvitsevat saksan kielen taitoa.

Kaikkia kirjoja saatavissa hyvin varustetuista kirjakaupoista kautta maan tai suoraan kustantajalta:

FINN LECTURA

Rautatieläisen katu 6, 00520 HELSINKI
Puh. (90) 1502 348, fax (90) 1464 370



THE NATIONAL ASSOCIATION OF PUBLIC HEALTH OFFICERS RESOLUTION ON THE PROBLEM OF MALARIA

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Resolved, That the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Whereas the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and

Resolved, That the National Association of Public Health Officers is composed of public health officers from all States, Territories, and the District of Columbia, and



THE NATIONAL ASSOCIATION OF
PUBLIC HEALTH OFFICERS
RESOLUTION ON THE PROBLEM OF
MALARIA

An das
Goethe-Institut Tampere
- Arja Nevalainen
Hämeenkatu 14 C

33100 TAMPERE

Anmeldung zum Weiterbildungsseminar

Hiermit melde ich mich verbindlich zum Weiterbildungsseminar "Fremdsprachliches Textverstehen" vom 15.-16. April in Tampere an:

Name:

Vorname:

Dienstanschrift:

Tel.:

Die Teilnahmegebühr werde ich zu Beginn des Seminares entrichten.

_____, den ____ / ____ 1994

(Unterschrift)

Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil.
Dr. phil. habil.
Dr. phil. habil.

Abteilung von Wirtschaftswissenschaften

Die Abteilung von Wirtschaftswissenschaften ist ein selbständiges Institut für die Ausbildung von Fachkräften in den Wirtschaftswissenschaften.

Prof. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil.

Die Abteilung von Wirtschaftswissenschaften ist ein selbständiges Institut für die Ausbildung von Fachkräften in den Wirtschaftswissenschaften.

Prof. Dr. phil. habil.
Prof. Dr. phil. habil.

(Güterkunde)

Tilaan Kielikeskustelua-lehden
vuodeksi 1994 (100 mk/vuosikerta)

_____ kpl

Nimi: _____

Osoite: _____

Jyväskylän yliopisto

Korkeakoulujen kielikeskus

PL 35

40351 JYVÄSKYLÄ



2

Jyväskylän yliopisto
Korkeakoulujen kielikeskus
PL 35
40351 JYVÄSKYLÄ

ISSN 1236-1771
Jyväskylän yliopistopaino
Kansi: Kirjapaino Kari ky
1994